

OBSERVATORIUM
VOOR GEZONDHEID EN WELZIJK
BRUSSEL

OBSERVATOIRE
DE LA SANTÉ ET DU SOCIAL
BRUXELLES

BRUSSELS ACTIEPROGRAMMA ARMOEDEBESTRIJDING 2014-2019

COMMISSION COMMUNAUTAIRE COMMUNE
GEMEENSCHAPPELIJKE GEMEENSCHAPSCOMMISSIE

brussel

BRUSSELS
HOOFDSTEDELIJK
GEWEST

OBSERVATORIUM
VOOR GEZONDHEID EN WELZIJN
BRUSSEL

OBSERVATOIRE
DE LA SANTÉ ET DU SOCIAL
BRUXELLES

BRUSSELS ACTIEPROGRAMMA ARMOEDEBESTRIJDING 2014-2019

Brusselse armoederapporten

De inhoud van het Brussels armoederapport werd vastgelegd in de ordonnantie “betreffende het opstellen van het armoederapport van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest” van 20 juli 2006. Het Observatorium voor Gezondheid en Welzijn werd belast met de uitwerking ervan.

Deze ordonnantie legt vast dat het armoederapport moet verschijnen en uit vijf delen bestaat: de (jaarlijkse) Welzijnsbarometer, het Thematisch rapport, de Gekruiste blikken (de zogenaamde ‘externe bijdragen’), het Actieplan armoedebestrijding en de Synthese van het rondetafelgesprek. Op basis van deze verschillende katernen van het armoederapport formuleert de Verenigde Vergadering tenslotte aanbevelingen met betrekking tot de strijd tegen de armoede.

De verschillende rapporten zijn beschikbaar op de website van het Observatorium (<http://www.ccc-ggc.brussels/nl/observatbru/accueil>) en worden verspreid op eenvoudig verzoek. Elk rapport mag worden gekopieerd, mits vermelding van de bron.

Gelieve op volgende wijze naar deze publicatie te verwijzen:

Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad, Brussels actieprogramma armoedebestrijding 2014-2019, Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie, 2018.

Dit Brussels actieprogramma armoedebestrijding is een onderdeel van het Brussels armoederapport en tevens het politieke luik van het armoederapport. Het Brussels armoederapport bestaat uit 5 delen:

- de Welzijnsbarometer;
- het Thematisch rapport;
- de Gekruiste blikken;
- het **Brussels actieplan armoedebestrijding**;
- de Synthese van de rondetafel.

Redactie:

Het Brussels actieprogramma armoedebestrijding wordt opgesteld door de permanente interkabinettenwerkgroep armoedebestrijding die opgericht werd krachtens het "Protocol gesloten tussen de Brusselse Hoofdstedelijke Regering en de Colleges van de drie Brusselse Gemeenschapscommissies inzake het armoedebeleid".

De permanente IKW wordt voorgezeten door de Leden van het Verenigd College van de GGC bevoegd voor bijstand aan personen, en is als volgt samengesteld:

- Minister C. FREMAULT;
- Minister P. SMET;
- Minister-President R. VERVOORT;
- Minister D. GOSUIN;
- Minister G. VANHENGEL;
- Staatssecretaris B. DEBAETS;
- Staatssecretaris C. JODOGNE;
- Staatssecretaris, F. LAANAN;
- Observatorium voor Gezondheid en Welzijn (secretariaat): Gille FEYAERTS, Miguel RWUBU.

Layout:

Nathalie da Costa Maya

Depotnummer:

D/2018/9334/30

Voor meer informatie:

Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad

Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie

Louizalaan 183, 1050 Brussel

Tel: 02/552.01.89

observat@ggc.brussels

<http://www.ccc-ggc.brussels/nl/observatbru/accueil>

Coördinatie:

Gille Feyaerts, Miguel Rwubu, Cornelis Kint.

INHOUDSTAFEL

INLEIDING	6
METHODE	7
 BRUSSELS ACTIEPROGRAMMA ARMOEDEBESTRIJDING 2014-2018	
AS 1: VERSTERKEN VAN DE STRIJD TEGEN ARMOEDE EN BESTAANSONZEKERHEID VIA SPECIFIEKE ACTIES	8
1.1. Versterken van de strijd tegen dak- en thuisloosheid	8
1.2. Versterken van de strijd tegen overmatige schuldenlast	13
1.3. Verbeteren van de voedselhulp voor mensen in bestaansonzekerheid	14
1.4. Het aanbod aan kinderopvang inzetten als middel om armoede te bestrijden	16
1.5. Verbeteren van het aanbod inzake preventieve ondersteuning en begeleiding van de gezinnen	17
1.6. Focus op onderwijs als middel om armoede te bestrijden	18
 AS 2: VERSTERKEN VAN DE ZORGVERLENING TEN GUNSTE VAN MENSEN IN BESTAANSONZEKERHEID	22
2.1. Verbeteren van de prenatale, perinatale en postnatale gezondheid van zeer kwetsbare moeders en pasgeborenen	22
2.2. Het verminderen van de prevalentie van tuberculose bij risicogroepen	23
2.3. Verbeteren van de toegang tot primaire zorgverlening voor de meest kwetsbare doelgroepen	23
2.4. Verbeteren van de gezondheid en het welzijn van de prostitue(e)s	25
2.5. Gezondheidsinitiatieven voor onderwijs en gezinsinstellingen	25

AS 3: TERUGDRINGEN VAN SOCIALE ONGELIJKHEDEN EN VOORKOMEN VAN SOCIALE UITSLUITING	27
3.1. Alle bejaarden die zich in bestaansonzekerheid bevinden de kans bieden te kiezen voor een alternatief voor de opname in een rusthuis	27
3.2. Kinderbijslag inzetten als een instrument tegen kinderarmoede	28
3.3. Terugdringen van de sociale ongelijkheden inzake gezondheid	29
3.4. Versterken van de stedenbouwkundige en sociale mix in de wijken	30
3.5. Cultuur inzetten als hefboom voor emancipatie en motor van sociale innovatie	31
3.6. Bestrijden van vroegtijdig schoolverlaten	34
AS 4: STREVEN NAAR SOCIO-PROFESSIELE INSCHAKELING EN INTEGRATIE	38
4.1. Werkloosheid en sociale uitsluiting bestrijden, in het bijzonder voor personen uitgesloten van de werkloosheidsverzekering	38
4.2. Kwetsbare groepen begeleiden bij het vinden van kwaliteitsvol werk in het gewestelijk openbaar ambt	39
4.3. Verbeteren van de leefomstandigheden van nieuwkomers	41
4.4. Terugdringen van armoede bij de Roma bevolking in Brussel	42
AS 5: COÖRDINEREN VAN DE SOCIALE ACTIE COÖRDINEREN EN VERSTERKEN VAN DE DEELNAME MENSEN IN ARMOEDE	43
5.1. Versterken van de coördinatie van de armoedebestrijding op lokaal niveau	43
5.2. Versterken van het beleidsinstrumentarium in functie van een meer slagkrachtige en geïntegreerde beleidsvoering inzake armoedebestrijding	44

INLEIDING

In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest zijn de beleidsacties en de hefboomen voor armoedebestrijding en de strijd tegen sociale ongelijkheden verdeeld onder de bevoegdheden van de Brusselse Regering en de Colleges van de drie Brusselse Gemeenschapscommissies.

De vier Brusselse regeringen beschikken niet alle over dezelfde kracht om op te treden in het kader van armoedebestrijding. Deze realiteit in ons Gewest is het gevolg van het feit dat sommige van de betrokken entiteiten niet over dezelfde bevoegdheden beschikken. Samenwerking tussen deze overheden moeten vastgelegd worden via samenwerkingsakkoorden.

Deze institutionele situatie belet ons echter niet om samen werken aan een globaal beleid bestaande uit transversale acties. Elk van de vier Brusselse overheden – het Gewest, de GGC, de COCOF en de VGC – heeft in haar beleidsnota hoofdstukken gewijd aan armoedebestrijding en de strijd tegen sociale ongelijkheden. De raakpunten of elkaar aanvullende punten laten toe een gemeenschappelijk beleid uit te werken ten gunste van de Brusselse burgers.

De bereidheid om de krachten te bundelen en samen te werken tussen alle betrokken entiteiten is sterk en vertaalt zich in:

- de ondertekening van een protocolakkoord. Dit protocol werd in de loop van het jaar 2015 goedgekeurd en ondertekend. Het voorziet in de ontwikkeling van een inclusief, globaal en gecoördineerd armoedebeleid;
- de vergaderingen van de interkabinettenwerkgroep (IKW) voor armoedebestrijding, bestaande uit de vertegenwoordigers van de 8 Brusselse ministers en gecoördineerd door de leden van het Verenigd College die bevoegd zijn voor het beleid inzake bijstand aan personen. Het secretariaat wordt waargenomen door het Observatorium voor Gezondheid en Welzijn. De opdracht van deze IKW bestaat er niet alleen in een Brussels actieprogramma armoedebestrijding 2014-2019 op te stellen en dit plan op te volgen en te evalueren, maar ook om het nationaal en Europees beleid ter zake op te volgen. Deze IKW wenst trouwens samen te werken met actoren van het werkveld en hen uit te nodigen op bepaalde thematische vergaderingen om hun aanbevelingen te verzamelen. Er is ook de wil om op termijn armoedetoetsen te integreren met het verbeteren van het sociaal beleid als doel.

De overheden zijn zich bewust van de uitdagingen die aangepakt moeten worden en het is duidelijk dat de situatie in Brussel zorgwekkend is: de Welzijnsbarometer van het Observatorium voor Gezondheid en Welzijn leert ons elk jaar dat armoede en bestaansonzekerheid op een hoog niveau blijven in ons Gewest en dat een belangrijk aantal Brusselaars in een moeilijke sociale situatie verkeren ondanks het gevoerde beleid en alle getroffen beleidsmaatregelen.

- Bijna een derde van alle Brusselaars heeft een inkomen onder de armoederisicogrens.
- Meer dan vijfde van de Brusselse bevolking op beroepsactieve leeftijd (18-64 jaar) is begunstigde van een sociale uitkering of een vervangingsinkomen (werkloosheid of invaliditeit) en 1/4 van alle Brusselse kinderen jonger dan 18 jaar groeit op in een gezin zonder inkomen uit arbeid.

- 5 % van de Brusselse bevolking op beroepsactieve leeftijd ontvangt een (equivalent) leefloon, en dit percentage is meer dan dubbel zo hoog bij de jongvolwassenen.
- Bijna één actieve Brusselaar op vijf (18 %) is werkzoekende en dit aandeel stijgt tot 26 % bij de jongeren, met sterke schommelingen van gemeente tot gemeente.
- De sociaal-economische situatie waarin personen verkeren heeft een weerslag op hun gezondheid.

De evolutie van onze samenleving, de economische crisis ondanks enkele tekenen van herstel, de uitsluitingen van het recht op een werkloosheidsuitkering en het tekort aan banen voor laaggeschoolden zijn stuk voor stuk voorbeelden van de verarming van de Brusselse bevolking. Het inkomen is niet de enige factor die bepalend is voor de toestand van armoede van de bevolking. Ook andere factoren zoals werk, schulden enzovoort spelen een belangrijke rol. Financiële armoede en kansarmoede hebben dus vele gevolgen: slechte huisvesting, dakloosheid, verslechtering van de voorwaarden van toegang tot zorg, schulden, geen gebruik maken van collectieve voorzieningen ...

In een context van bevolkingsgroei en overheveling van een reeks bevoegdheden van het federaal naar het gewestelijk niveau moet het Brussels Hoofdstedelijk Gewest het hoofd bieden aan grote uitdagingen op het vlak van huisvesting, werk, gezondheid en bijstand aan personen.

Het is dan ook belangrijk om, naast de bereidheid om de armoede in ons Gewest op doeltreffende wijze te bestrijden, op permanente basis concrete, realistische en realiseerbare maatregelen te nemen in een streven naar cohesie, synergiën en coördinatie, en gericht op een transversaliteit van het sociaal beleid.

Enkele beginselen kunnen een gemeenschappelijke sokkel vormen voor alle entiteiten, in het voordeel van de Brusselaars:

1. De situatie in ons Gewest op objectieve en permanente wijze analyseren om inzicht te krijgen in armoede, haar oorzaken en haar nieuwe vormen, maar ook de impact meten van de acties die worden gevoerd om het beleid bij te sturen.
2. Het verdedigen van de niet-stigmatisering van personen in een situatie van armoede of bestaansonzekerheid: in een situatie van armoede leven is geen keuze, wel het gevolg van een reeks problemen. Eenieder heeft recht op ondersteuning en op het feit dat er met zijn moeilijkheden rekening wordt gehouden.
3. Het fenomeen bestrijden waarbij mensen geen gebruik maken van hun sociale rechten en de nadruk leggen op samenwerking en netwerking in de verschillende actiedomeinen.
4. Het versterken van de participatie van mensen in armoede aan de uitwerking en opvolging van het beleid
5. Het idee van een globale visie op de bestrijding van armoede en sociale ongelijkheden verdedigen.

Op basis van deze beginselen heeft de permanente IKW 'armoedebestrijding' onderzocht welke prioritaire acties ondernomen moesten worden in de loop van de legislatuur 2014-2019. Centraal stond het idee de versnippering van acties te vermijden en opnieuw te focussen op een reeks

METHODE

hoofddoelstellingen die een gunstige weerslag kunnen hebben op de betrokken doelgroepen. Sommige van die prioriteiten convergeren onder de verschillende entiteiten, andere zijn dan weer specifiek voor deze of gene entiteit.

5 grote assen werden weerhouden door de IKW:

- As 1: De strijd tegen armoede en bestaansonzekerheid versterken via specifieke acties.
- As 2: De zorgverlening ten gunste van mensen in bestaansonzekerheid versterken.
- As 3: Sociale ongelijkheden terugdringen en sociale uitsluiting voorkomen.
- As 4: Streven naar socio-professionele inschakeling en integratie.
- As 5: De sociale actie coördineren en de participatie van mensen in armoede versterken.

Voor elk van deze assen worden specifieke thema's nader uitgewerkt en worden er strategieën ontwikkeld in de vorm van operationele doelstellingen zoals die nader worden toegelicht in de onderstaande methodologie.

De criteria ter selectie van deze prioriteiten werden als volgt vastgesteld:

- **Haalbare doelstellingen** formuleren;
- voor de ontwikkeling van **innoverend sociaal beleid** (i.e. nieuw beleid of versterking of wijziging van bestaande acties die voorlopig ontoereikend zijn);
- voorrang geven aan **transversaal beleid**, dat de grenzen van sectorale bevoegdheidsdomeinen overstijgt en de samenwerking tussen verschillende bevoegde ministers vereist.

De prioriteiten die de leden van de interkabinettenwerkgroep op collegiale wijze vastleggen, worden omgezet in een aantal strategische doelstellingen die een definitie/causale hypothese, specifieke en operationele doelstellingen, interventiehypothesen en acties omvatten.

AS I

VERSTERKEN VAN DE STRIJD TEGEN ARMOEDE EN BESTAANSONZEKERHEID VIA SPECIFIEKE ACTIES

1.1. VERSTERKEN VAN DE STRIJD TEGEN DAK- EN THUISLOOSHEID

1.1.1. REORGANISATIE VAN DE DAK- EN THUISLOZENECTOR

Definities

De definitie van “dak- en thuisloosheid” die we hier gebruiken, is die van de Europese typologie van dakloosheid en uitsluiting op huisvestigingsgebied (ETHOS), die vandaag gezaghebbend is in de landen van de Europese Unie. ETHOS definieert dak- en thuisloosheid aan de hand van de fysieke, sociale en wettelijke dimensie van een “woning”, met als doel een brede typologie te creëren die personen zonder woning groepeerd volgens vier hoofdsituaties: dakloosheid, thuisloosheid, instabiele huisvesting en ontoereikende huisvesting.

De situatie van de dak- en thuislozen in ons Gewest is onaanvaardbaar en in strijd met het beginsel van eerbied voor de menselijke waardigheid. In overleg dient men enerzijds op korte termijn werk te maken van het creëren van infrastructuur voor noodopvang om deze mensen een onderkomen te bieden en anderzijds, op lange termijn, van structurele oplossingen die een reële re-integratie in de maatschappij mogelijk maken.

De tenuitvoerlegging van een globaal actieplan heeft tot doel cohesie en maximale complementariteit in te voeren om het aantal dak- en thuislozen op het Brussels grondgebied te verlagen. Nadenken over de invoering van een geïntegreerd plan ter bestrijding van dak- en thuisloosheid vereist ook dat men duidelijk bepaalt vanaf welke criteria een persoon als thuisloos mag worden gekwalificeerd en wat “bestrijding van dak- en thuisloosheid” precies inhoudt.

Dit globaal actieplan heeft nu al de vorm aangenomen van een algemene beleidsnota thuislozenzorg. Deze nota stelt dat het noodzakelijk is aan de historische thema's van de noodhulp (nachtopvang, winterproblematiek) een meerwaarde te geven in de vorm van een coördinatie van de acties op het vlak van re-integratie via huisvesting en door de sociale rechten van de begunstigden te openen of te handhaven. Dergelijke acties die gericht zijn op sociale inclusie bestaan vandaag immers

wel degelijk, maar de grote Brusselse verscheidenheid aan dergelijke inclusieve methodologieën kan er maar baat bij hebben versterking te krijgen op het vlak van coördinatie.

In het kader van zijn bevoegdheden inzake bijstand aan personen heeft het Verenigd College de beleidsnota thuislozenzorg goedgekeurd; deze nota voorziet, naast de benoeming van een centrale coördinator in het kader van het Winterplan, in de creatie van twee afzonderlijke instanties die worden belast met het onthaal, noodopvang en de oriëntering van dak- en thuislozen.

1.1.1.1.

Ontwikkeling van een centrale dispatching voor noodopvang voor dak- en thuislozen

Interventiehypothese

De creatie van een centrale dispatching voor coördinatie van de noodopvang moet ten minste verzekeren/waarborgen dat niemand de nacht op straat moet doorbrengen. De centrale dispatching heeft een overzicht van alle beschikbare plaatsen in de noodopvang en probeert die plaatsen zo snel mogelijk toe te wijzen.

Actie

Een centrale dispatching in het leven roepen voor onthaal, identificatie en registratie van de persoonlijke situatie van de betrokkene. Deze functie zal uitgeoefend worden door de nieuwe publieke vzw Bruss'Help die via een ordonnantie ingesteld wordt. Het doel bestaat erin de begunstigde te oriënteren naar een eerstelijns-/noodstructuur die aan zijn specifieke behoeften aangepast is. Het is dus noodzakelijk dat alle instellingen die noodopvang aanbieden de dispatching op de hoogte houden van de bezettingsgraad van hun bedden.

Deze dispatching voor noodopvang heeft als belangrijkste taak de binnenkomende stromen van aanvragen van noodopvang te beheren. Via een telefonische permanentie heeft de dispatching als taak:

- de oproepen te ontvangen waarin wordt gemeld dat personen in nood verkeren en ze doorsturen naar de structuren van noodopvang en, indien nodig, de mobiele equipen. De thuisloze wordt vervolgens gelokaliseerd

door de “maraudeteams” (mobiele teams voor interventies bij daklozen en straathoekwerk) die hem een plaats in de noodopvang en een geheel van hulpvoorzieningen aanbieden;

- de personen die opbellen een eerste luisterend oor te bieden en samen met hen dieper in te gaan op hun vraag;
- een geïndividualiseerd antwoord te bieden op de vraag van elke gebruiker en te zoeken naar oplossingen: oriëntering aangepast aan de behoeften, opvang in functie van de beschikbare plaatsen;
- het contact te leggen met de diensten voor noodopvang waarheen de personen zullen worden gestuurd in het kader van de sociale noodopvang;
- in te staan voor de coördinatie van de “maraudeteams” op het grondgebied van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

De oprichting van de dispatching voor noodopvang moet worden gedragen door de ordonnantie over thuisloosheid (14/06/2018) die de globale opdrachten, de werking en de middelen van deze dispatching zal beschrijven.

1.1.1.2.

Oprichten van een specifieke dienst voor de identificatie, de analyse van de behoeften en de oriëntering van de dak- en thuislozen naar de aangepaste diensten voor duurzame opvang, binnen de vzw Bruss’Help ingesteld via Ordonnantie

Interventiehypothese

De ‘inschakeling’ heeft betrekking op alle relaties van de persoon met zijn sociale omgeving. Voor een persoon die sociaal ontwricht is, betekent ‘ingeschakeld’ kunnen worden dat hij een plaats krijgt en zeker is van verschillende en erkende sociale posities (statuut, rollen ...). Het concept ‘inschakeling’ is onlosmakelijk verbonden met het concept ‘socialisatie’. De verschillende processen van socialisatie bieden het individu de kans een plaats te vinden in de samenleving. Sociale inschakeling heeft meerdere dimensies, of het nu gaat om werk, huisvesting, cultuur of gezondheid.

Na de noodopvang, zal een aparte dienst van de vzw Bruss’help de behoeften van de dak- en thuislozen in kaart brengen om hen zo te kunnen doorverwijzen naar de tweedelijnszorg, met het oog op een sociaal inschakelingsproject zal deze dienst grondiger te werk gaan dan de centrale dispatching voor noodopvang. Deze voorziening heeft tot doel elke persoon te oriënteren naar de sociale diensten en de OCMW’s die de betrokkene vervolgens kunnen begeleiden naar een verbetering van zijn leefomstandigheden en in de verwezenlijking van zijn autonomie.

Bruss’Help, in diens “inschakelingsdimensie”, heeft als opdracht de behoeften te identificeren van de thuislozen die in een eerste fase zijn opgevangen en noodopvang hebben gevonden en hen vervolgens, na analyse van hun situatie (sociale diagnose), te oriënteren naar een duurzamere oplossing inzake regularisatie van de sociale rechten, sociale begeleiding, socio-professionele inschakeling en huisvesting.

Actie

Een centraal bureau voor opvang en oriëntering in het leven roepen dat herkenbaar is voor personen die van de noodopvang komen opdat ze opnieuw in contact zouden kunnen worden gebracht met de aangepaste diensten, met specifieke aandacht voor duurzame maatschappelijke integratie en psychosociale bijstand.

Bruss’Help moet een structuur zijn van identificatie, definitie van de behoeften en oriëntering. Het zal nauw moeten samenwerken met alle bestaande sectoren. Het centrale element is de aanpassing van het dienstenaanbod aan de specifieke aard van de verschillende behoeften.

De thuislozen zullen moeten worden opgevangen en georiënteerd met inachtneming van hun rechten alsook met eerbied voor de specifieke kenmerken van de methodologie van elke actor. Deze structuur heeft, met behulp van gekwalificeerd personeel, de volgende taken: instaan voor het onthaal, de analyse van de oorzaken van de situatie van dakloosheid, de facilitering, de oriëntering en de begeleiding op korte termijn in de regularisatie van de sociale rechten en zal diens werking steunen op de gegevens die worden ingezameld door de dispatching. In dit opzicht moet gemeenschappelijke software toelaten gegevens te delen voor zover beide diensten hetzelfde beroepsgeheim in acht nemen. Er wordt een waarschuwingssysteem ten aanzien van de OCMW’s gecreëerd.

1.1.1.3.

De ordonnantie betreffende de noodhulp en de sociale inschakeling van daklozen voorziet in een nieuw actiekader in de strijd tegen de dak- en thuisloosheid en zorgt voor de inzet van nieuwe middelen

Interventiehypothese

In november 2016 telde de vzw La Strada 3.386 personen: 35 % daklozen, 25 % thuislozen en 40 % met een onaangepaste huisvesting. Naast de wil om verschillende beleidsprogramma’s inzake sociale interventies te ontwikkelen, is het absoluut noodzakelijk een voldoende aantal plaatsen voor opvang en onderkomen te behouden en zelfs nieuwe plaatsen te creëren met als doel elke weigering tot huisvesting door de gespecialiseerde organisaties te voorkomen. Om die reden wordt het aantal opvangplaatsen, zowel in de noodopvang als in onthaalhuizen, opgevoerd.

Actie

- › Aankoop van een gebouw waar dak- en thuislozen tijdens het Winterplan kunnen worden opgevangen met als doel het totale aantal opvangplaatsen uit te breiden.
- › Uitbreiding van het aantal erkende opvangplaatsen.
- › Stabilisatie van het aantal plaatsen bestemd voor de opvang van gezinnen door de aankoop van een gebouw dat voor hen wordt bestemd.

De ordonnantie van de GGC bepaalt ook de erkenning, de methodologie en de financiering van de noodopvang en de "maraudeteams" (mobiele interventieteams bij thuislozen en voor straatwerk).

In de COCOF: creatie van twee nieuwe onthaalhuizen om te helpen bij het absorberen van de steeds langere wachtrij voor vrouwen met kinderen:

- Een huis gespecialiseerd in de opvang van eenoudergezinnen waarvan de opening nog in 2018 is voorzien.
- Een nieuw huis gespecialiseerd in de opvang van vrouwen die slachtoffer zijn van gezinsgeweld (verborgen adres), geopend sinds januari 2017 en een capaciteit heeft van 24 plaatsen.

1.1.2. VERBETEREN VAN DE TOEGANG TOT HUISVESTING VAN LANGE DUUR VOOR DAK- EN THUISLOZEN

Causale hypothese

De situatie van de dak- en thuislozen in ons Gewest is onaanvaardbaar en in strijd met het beginsel van de eerbied voor de menselijke waardigheid. Er moet op evenwichtige wijze worden gewerkt aan, enerzijds, de inrichtingen voor opvang van korte duur en, anderzijds, structurele oplossingen op lange termijn die een reële re-integratie in onze samenleving mogelijk maken. Het Verenigd College is bereid een sterk en efficiënt beleid te ontwikkelen om de situatie op het vlak van thuisloosheid op te lossen.

In het kader van zijn beleid geeft Brussel al vele tientallen jaren voorrang aan de dimensie van 'voorlopige noodopvang', vaak uitsluitend 's nachts, van dak- en thuislozen. Het doel bestond er voornamelijk in de mensen in leven te houden. Hoewel dit type werk zeker van wezenlijk belang is, draagt het op geen enkele wijze bij aan het oplossen van het probleem of het naar beneden krijgen van het aantal dak- en thuislozen in Brussel.

Een ander probleem dat kenmerkend is voor de Brusselse context is de al te zwakke link tussen de opvangstructuren die werken op het niveau van de maatschappelijke inschakeling van de personen die ze opvangen (bv. onthaalhuizen) en het aanbod inzake 'duurzame' huisvesting. Mensen geraken moeilijk weg uit de voorzieningen voor tijdelijke opvang, daar er geen of weinig structuren zijn die de overgang naar onafhankelijk wonen bevorderen. Het risico om opnieuw op straat te belanden, te 'hervallen', is dus groter.

Dak- of thuisloos zijn is niet onvermijdelijk. Een beleid om mensen 'van de straat te halen' en toegang te bieden tot duurzame huisvesting is mogelijk en moet bijgevolg worden gevoerd. Toegang tot huisvesting is het belangrijkste en tevens een noodzakelijk instrument om aan een leven als dak- of thuisloze te ontkomen.

Algemene doelstelling: het aandeel dak- en thuislozen die noodopvang nodig hebben maar kan evolueren naar een

situatie van duurzame huisvesting moet stijgen tot 90 % (vandaag bedraagt hun aandeel niet meer dan 28 %^[1]).

1.1.2.1.

Ondersteunen van Housing First-projecten met het oog op de creatie van huisvesting met psychosociale begeleiding voor dak- en thuislozen

Interventiehypothese

Om de vicieuze cirkel van dak- en thuisloosheid te doorbreken biedt de Housing First-benadering in de eerste plaats rechtstreekse en onvoorwaardelijke toegang tot huisvesting aan dak- en thuislozen die met een zekere chronische regelmaat op straat belanden. Vertrekkende van deze nieuwe situatie, en geholpen door intensieve ondersteuning op maat door een multidisciplinair team, wordt er gewerkt aan het behoud van de huisvesting en aan maatschappelijke inschakeling.

Deze Housing First-benadering lijkt effectiever te zijn dan de klassieke aanpak waarbij dak- en thuislozen een verwacht traject moeten volgen dat loopt van de straat naar nachtopvang en vervolgens naar een onthaalhuis en, nog later, naar een transitwoning om uiteindelijk (al dan niet) toegang te krijgen tot een individuele woning waar ze autonoom kunnen wonen. Housing First brengt al deze fasen samen en streeft ernaar onmiddellijk toegang te bieden tot een individuele (niet in de vorm van gegroepeerd wonen) en permanente woning, zonder dat de betrokkene voorwaarden inzake ontwenning of tewerkstelling in acht moet nemen of vervullen.

Actie

De Housing First-benadering omvat twee grote luiken:

- Directe en onvoorwaardelijke toegang tot huisvesting. Deze woningen worden op verschillende wijzen ter beschikking gesteld: privémarkt, sociale woningen, woningbestand van de OCMW's ...
- Intensieve en multidisciplinaire begeleiding. Zowel maatschappelijk werkers, verpleegsters, psychiaters, psychologen, inschakelingsagenten ... zijn verantwoordelijk voor de 'Assertive Community Treatment' met de betrokken persoon. Dit netwerk komt ten minste eenmaal per week samen en is de klok rond beschikbaar. Op deze manier wil het project bereiken dat dak- en thuislozen opnieuw in een duurzame stabiele situatie terechtkomen in hun woning (en die woning ook behouden).^[2]

De Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie ondersteunt sinds 2015 verscheidene projecten waarin ongeveer honderd dak- en thuislozen een woning hebben kunnen betrekken. Op termijn bestaat het doel erin om elk jaar bijkomende plaatsen te creëren.

Housing First richt zich in de eerste plaats tot de meest kwetsbare dak- en thuislozen en/of de dak- en thuislozen die het verst verwijderd zijn van huisvesting en maatschappelijke

[1] Bron: Hoe huisvesting in Brussel toegankelijk maken voor de daklozen? Handelingen van het colloquium van 4 mei 2015, p. 59.

[2] Bron: <http://www.housingfirstbelgium.be/nl/>

inschakeling en bovendien kampen met problemen van geestelijke gezondheid en/of verslaving of van “dubbele diagnose”. Deze personen zijn het moeilijkst te bereiken en te helpen. Het gaat om chronische dak- en thuislozen of andere doelgroepen zoals jongeren onder 25 jaar of vrouwen die om uiteenlopende redenen thuisloos zijn geworden.

1.1.2.2.

Verenigen die ijveren voor integratie via huisvesting ertoe bewegen partnerschappen aan te gaan met opvanghuizen en/of diensten ter bevordering van de toegang tot huisvesting voor thuislozen

Interventiehypothese

Verenigen die ijveren voor integratie door middel van huisvesting vertegenwoordigen een van de essentiële schakels in het globale huisvestingsbeleid in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. De Verenigen voor Integratie via Huisvesting (VIH) zijn eerstelijns spelers die zeer vaak instaan voor de opvang van personen die op zoek zijn naar een snelle huisvestingsoplossing. Het is dan ook van het grootste belang om de verbinding te leggen tussen de sector van de onthaalhuizen en die van de VIH.

Actie

De VIH voeren diverse en gevarieerde acties die naar een gemeenschappelijk doel leiden: eender welke persoon in een situatie van armoede helpen om een waardige, fatsoenlijke en betaalbare woning te vinden en op lange termijn in deze woning te blijven. De acties van die sociale inschakelingsorganisaties zijn verscheiden en kunnen in 8 categorieën worden ingedeeld: ^[3]

- de opvang, opleiding, informatie of adviesverlening over huisvesting;
- het huisvestingsaanbod ten voordele van kwetsbare bewoners;
- de actieve hulp bij het zoeken naar of het houden van een woning;
- de hulp op verzoek en ten voordele van de kwetsbare bewoners, de verbetering van de kwaliteit (veiligheid, gezondheid en uitrusting) van de woning, de betaalbaarheid of de aanpassing aan een handicap;
- het ontwikkelen van projecten en specifieke instrumenten inzake huisvesting voor mensen die moeilijk een betaalbare kwaliteitsvolle woning vinden;
- de verdediging van de belangen en vertegenwoordiging van specifieke doelgroepen;
- juridische hulp en ook steun bij bemiddeling- of verzoeningsprocedures bij huurgeschillen;
- het ontwikkelen van acties om het recht op wonen te bevorderen, met inbegrip van het verzamelen, opstellen en communiceren van analyses en de steun, begeleiding en netwerking van natuurlijke of rechtspersonen die acties ten gunste van het recht op wonen ontwikkelen.

Op 07/07/016 trad een nieuwe reglementering voor de VIH-sector in werking die het globale budget om de werking van de

VIH te financieren voortdurend heeft doen stijgen (€ 2.700.000 vóór 2017, € 3.493.000 in 2017 en € 3.633.000 in 2018).

Sommige VIH richten zich tot specifieke doelgroepen. Voorliggende actie bestaat erin de interventies ten aanzien van dak- en thuislozen te bevorderen via partnerschappen met opvangcentra en/of de ontwikkeling van specifieke diensten.

Die versterking drukte zich uit door het toekennen van specifieke subsidies (€ 488.281,60 in 2016, € 374.177,56 in 2017 en € 408.655,00 in 2018) aan VIH die werken aan de inschakeling via huisvesting voor mensen met een erkend vluchtelingenstatuut, en dit in het kader van de opvangcrisis die het Gewest vanaf begin 2015 heeft gekend. Volgens de ramingen zullen jaarlijks ca. 6.000 personen die als vluchteling zijn erkend en bijgevolg regelmatig in ons land verblijven ervoor kiezen om zich in het Brussels Gewest te vestigen. We kunnen hier praten over een preventieve strijd tegen thuisloosheid, door een inspanning tot integratie via huisvesting van een kwetsbare doelgroep ^[4].

1.1.2.3.

Verbeteren van de directe toegang van thuislozen tot sociale huisvesting

- door overeenkomsten te sluiten tussen Openbare Vastgoedmaatschappijen (OVM's) en OCMW's voor een preferentiële en prioritaire toewijzing van sociale woningen;
- of: via de toename van het aantal woningen met een voorkeepsrecht voor de toewijzing van sociale woningen.

Interventiehypothese

Het gaat erom de toegang tot sociale huisvesting van thuislozen te verbeteren door te vermijden dat ze de lange en ingewikkelde klassieke procedure van toegang moeten doorlopen, rekening gehouden met de nood situatie waarin ze verkeren.

Actie

De OVM's, die belast zijn met het beheer van de sociale huisvesting in het BHG, kunnen met de OCMW's een overeenkomst inzake prioritaire toewijzing van sociale woningen afsluiten voor een maximum van 10 % van het totale aantal woningen. Het gaat om een uitzonderingsprocedure met als doel snel sociale woningen toe te wijzen. Het sluiten van dergelijke overeenkomsten zal worden aangemoedigd.

Er kan ook gebruik worden gemaakt van een puntensysteem waarbij de situatie van een thuisloze een bepaalde score oplevert op basis waarvan de betrokkene voorrang krijgt bij het toewijzen van een woning.

Voor vrouwen die het slachtoffer zijn van gezinsgeweld, het huis verlaten hebben en aldus geen vaste woonplaats hebben, werden de voorrangscriteria voor toegang tot sociale huisvesting aangepast. In dit geval kunnen de opvanghuizen waar deze vrouwen voorlopig worden opgevangen getuigen

[4] Des te meer daar we werken met de definitie van thuisloosheid die beantwoordt aan de norm ETHOS – zie in het begin van dit punt 1.

[3] <http://www.rbdh-bbrow.be/spip.php?article1153>

van hun situatie van slachtoffer en aldus hun recht van voorrang op een sociale woning (directe toegang) openen.

De thuislozensector (meer bepaald de opvanghuizen) moet kennis krijgen van deze nieuwe bepalingen om de toegang tot sociale huisvesting voor een deel van zijn publiek te bevorderen.

1.1.2.4.

Het promoten van het gebruik van de herhuisvestings-toelage voor dak- en thuislozen en/of personen in een situatie van slechte huisvesting

Interventiehypothese

De toelage is bestemd voor personen die dak- of thuisloos of slecht gehuisvest zijn. Zo wordt de mogelijkheid een geschikte woning te vinden bevorderd door het feit dat een deel van de installatiekosten en van de huur wordt overgenomen. Hoewel thuislozen sinds 2013 in aanmerking komen voor de herhuisvestingstoelage, blijkt echter dat zij hun recht op deze herhuisvestingstoelage niet opeisen. Daarom moet het gebruik van deze vorm van bijstand worden aangemoedigd bij een doelgroep die vaak geen weet heeft van het bestaan ervan. Het is absoluut noodzakelijk dat de verenigingen en diensten die zich richten tot thuislozen hen helpen dit recht uit te oefenen opdat meer individuen en gezinnen er gebruik van zouden maken.

Actie

Hervorming van de wetgeving op de VIH (verenigingen die ijveren voor de integratie via de huisvesting) via het besluit van 07/07/2016 van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering betreffende de toekenning van subsidies aan verenigingen die ijveren voor de integratie via de huisvesting. Dit besluit voorziet in een bijkomende subsidie voor de VIH die zowel informatie verstrekken, steun verlenen evenals bijstand aan de aanvragers bij het indienen van deze aanvragen. Het doel bestaat erin deze verenigingen ertoe te bewegen meer in het bijzonder dak- en thuislozen te helpen om gebruik te maken van de herhuisvestingstoelage.

1.1.2.5.

Ontwikkelen van de functie van woonspotter voor het Brussels Gewest

Interventiehypothese

Eenzijds is er een toename van het aantal personen dat geen woning vindt, anderzijds is er een groot aantal eigenaars van onroerende goederen die zich zorgen maken over het feit dat ze geen ernstige en betrouwbare huurders vinden. De woonspotter heeft de taak de verbindingspersoon te zijn tussen beide groepen en de behoeften van de meest kwetsbare personen af te stemmen op de noden van eigenaars, door prospectie te voeren in het hele Brussels Gewest. Het gaat om een transversaal project, daar twee ministeriële bevoegdheden – i.e. huisvesting en thuisloosheid – hierbij zijn betrokken.

Actie

De actie Woonspotter werd opgezet als proefproject met als eerste doelstelling om te worden uitgebreid tot een systeem dat in heel het Brusselse gewest actief zou zijn. Het project is in verschillende fases ontwikkeld:

- Overleg/bespreking met de sector.
- Definitie van de kwalitatieve en kwantitatieve doelstellingen en subsidies via een beheersovereenkomst.
- Identificatie en installatie van de speler die deze functie zal uitoefenen.

Vanaf 2016 kon er dankzij een budget in de GGC een 'cel woonspotter' worden opgestart die door een partner van de verenigingen wordt beheerd. Die cel werkt samen met de opvangtehuizen, de OCMW's, privéverhuurders, sociale verhuurkantoren (Steun aan de 'Cel woonspotter en -maker': € 40.000,00 in 2016, € 36.445,00 in 2017, € 36.445,00 in 2018).

Dit proefexperiment legde de reële nood bloot om woningen te spotten om dak- en thuislozen een woning te geven, hetzij via een sociale begeleiding, hetzij in het kader van Housing First projecten. Het is voor de hele sector absoluut noodzakelijk om een vastgoedportefeuille te ontwikkelen van privé of openbare woningen. Daarnaast is het belangrijk partnerschappen te bevorderen met de privé-eigenaars en sociale verhuurkantoren, en daarbij gebruik te maken van alle hefboomen en met een logica van coördinatie van alle betrokken huisvestingsactoren.

Wat betreft het transversaal karakter van de actie: binnen de COCOF wordt momenteel gewerkt aan een hervorming van het regelgevend kader voor de onthaalhuizen. Zo wordt de opvolging 'post-huisvesting' versterkt. De functie 'herhuisvesting' wordt dus onder de aandacht gebracht door de wijziging van het decreet dat de werking van de onthaalhuizen in de COCOF regelt.

In dit kader zijn ook nieuwe middelen voorzien om de functie 'post-huisvesting' te versterken binnen de onthaalhuizen. Het is belangrijk deze actie te ontwikkelen in goede coördinatie met de creatie van het mechanisme van de 'woonspotter'.

1.1.2.6.

Toepassing van een quota voor dak- en thuislozen binnen de sociale verhuurkantoren (SVK's)

Interventiehypothese

Zowel op korte termijn (bijkomende transitwoningen) als op lange termijn (via de SVK's) voorzien in woningen voor dak- en thuislozen.

Actie

Een sociaal verhuurkantoor (SVK) is een vzw die tot doel heeft een woning van de privésector te verhuren tegen een 'sociaal tarief'. Elk kantoor hanteert zijn eigen regels: inkomensdrempel, oriëntering naar een andere vorm van hulp... Een SVK heeft tot doel een deel van de private huurmarkt open te stellen voor de sociale sector. Vandaag beheren de SVK's samen 3.796

woningen in Brussel, waarvan 255 woningen transitwoningen zijn^[5].

De actie bestaat erin de SVK's ertoe te bewegen een deel van hun beschikbare woningen voor te behouden voor dak- en thuislozen. Het Gewest kent een hogere subsidie toe aan de SVK's die een bepaald aantal woningen voorbehouden voor thuislozen. Dit mechanisme schrijft zich in in een hervorming van de regelgeving betreffende de erkenning van de SVK's (Artikel 15 § 3, 3° BBHR 17/12/2015). Een nieuw SVK werd opgericht (SVK "AISE") dat zich in het bijzonder richt tot jongeren die het moeilijk hebben om een betaalbare woning te vinden (meer bepaald studenten).

1.1.2.7.

Een wettelijk kader creëren voor de toepassing van een glijdende huurovereenkomst

Interventiehypothese

Ingevolge de zesde staatshervorming voerde de ordonnantie van 27/07/17 houdende de regionalisering van de woninghuurovereenkomst een mechanisme van glijdende huurovereenkomst in. Dat mechanisme liet zich inspireren door bestaande bepalingen in het buitenland (Frankrijk, ...) die bemoedigende resultaten hebben gegeven wat de toegang tot de huisvesting van dak- en thuislozen betreft.

De glijdende huurovereenkomst is een tussenfase op weg naar duurzaam en onafhankelijk wonen. Dankzij dit mechanisme kunnen thuislozen rechtstreeks toegang krijgen tot een woning zonder dat ze zich dienen te schikken naar voorwaarden waaraan ze vaak onmogelijk kunnen voldoen (bv. op het vlak van werk, inkomen, ...). Om te beginnen huurt een gespecialiseerde vereniging een woning van een private eigenaar en wijst ze die vervolgens toe aan personen in een kwetsbare situatie. Tijdens deze periode wordt er voorzien in sociale begeleiding opdat de betrokkene na verloop van tijd zou leren hoe hij zelfstandig in een woning kan blijven wonen. Wanneer de persoon onafhankelijk wordt, kan de huurovereenkomst dan "glijden" van de vereniging naar de betrokken persoon.

Actie

In bovengenoemd besluit van 27/07/17 wordt het begrip "glijdende huurovereenkomst" gedefinieerd als een hoofdverblijfplaats die met de uitdrukkelijke of stilzwijgende instemming van de hoofdverhuurder is gesloten door een van de rechtspersonen die door de regering zijn gedefinieerd om het gehuurde goed tegelijkertijd te verhuren aan een persoon die na afloop van zijn sociale begeleiding en voor zover de doelstellingen ervan worden bereikt, recht heeft op automatische overdracht van de hoofdhuurovereenkomst waarvan hij aldus de rechtstreekse huurder wordt.

Het besluit voorziet in het mechanisme van de glijdende huurovereenkomst, de rechten en verplichtingen van de partijen die een glijdende huurovereenkomst hebben

gesloten, de looptijd, de voorwaarden voor de overdracht van de huurovereenkomst en de voorwaarden inzake sociale begeleiding. De verenigingen die de glijdende huurovereenkomst kunnen toepassen, moeten nog steeds door de regering worden vastgesteld, onder voorbehoud van de goedkeuring van een uitvoeringsbesluit.

1.2. VERSTERKEN VAN DE STRIJD TEGEN OVERMATIGE SCHULDENLAST

1.2.1. VERSTERKEN VAN DE TOEGANG TOT KWALITEITSVOLLE SCHULDHULPVERLENING

Causale hypothese

De problematiek van de schuldenlast van de gezinnen blijft zeer belangrijk en wordt zelfs nog groter in alle Gewesten; ook het Steunpunt voor de Diensten Schuldbemiddeling van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest komt tot deze vaststelling.

De eerste wetgevende teksten dateren van de jaren 1990 en hadden tot doel de schuldenlast als gevolg van overmatige consumptie en kredietmisbruik te bestrijden; sinds meerdere jaren echter, zo blijkt uit verschillende studies, moet 55 % van de gezinnen met schuldenlast het hoofd bieden aan schulden die het gevolg zijn van ongevallen die zich tijdens het leven kunnen voordoen (ziekte, (echt)scheiding, verlies van werk) en wordt één gezin op twee geconfronteerd met een gebrek aan middelen dat aanleiding geeft tot structurele insolventie. De problematiek is dus geëvolueerd.

Het aantal dossiers dat zowel private als publieke schuldbemiddelingsdiensten behandelen, neemt voortdurend toe; hoewel het consumentenkrediet nog steeds nadrukkelijk aanwezig is in de dossiers van overmatige schuldenlast, kan men niet langer voorbijgaan aan een andere werkelijkheid, i.e. een steeds grotere armoede. Ver weg van het cliché van de persoon die het hoofd moet bieden aan een overmatige schuldenlast omdat hij zijn budget slecht beheert, uitgeeft zonder te rekenen, overdreven consumeert, of nog, gebruik en misbruik maakt van krediet, stellen we vast dat er een duidelijke toename is van het fenomeen van overmatige schuldenlast als gevolg van de kosten van het dagelijks leven: gezondheidszorg, energie, belastingen, huur, voeding.

Deze vaststelling geldt ook voor het Brussels Gewest. Op een bevolking van 1,187 miljoen Brusselaars waren 51.569 personen bij de Kredietcentrale geregistreerd met een contractueel tekort. De contactgegevens van personen die in gebreke blijven om hun energie betalen, worden aan de Brusselse OCMW's meegedeeld via de gas- en elektriciteitslijsten en het aantal stijgt voortdurend. Net als de private schuldbemiddelingsdiensten wordt er in grote mate een beroep gedaan op onze OCMW's, niet alleen om personen die

[5] Cijfers Brussel Huisvesting - 30/9/2017

met een overmatige schuldenlast te kampen hebben ten laste te nemen maar ook op het vlak van preventie.

Uit een enquête bij de schuldbemiddelingsdiensten die werd gehouden door het Steunpunt en de VSGB-Sectie OCMW blijkt dat de nood aan tenlasteneming van gezinnen met overmatige schuldenlast groter is geworden. Er komen voortdurend nieuwe aanvragen binnen bij de bemiddelingsdiensten van de Brusselse OCMW's en van de private sector. Daarbij komt nog de vaststelling door maatschappelijk werkers dat de situaties waarin gezinnen met overmatige schuldenlast verkeren vaak bijzonder ingewikkeld zijn wanneer die gezinnen komen aankloppen bij de betrokken diensten (noodsituatie, verschillende schulden, problemen die verschillende dimensies omvatten). De behandeling van deze dossiers geeft aanleiding tot een hoge werklast die bestaat uit een administratieve analyse, sociale begeleiding en opvolging op lange termijn, en vergt ook de inzet van technische competenties en kennis.

Om aan de vraag tegemoet te kunnen komen en diensten van hoge kwaliteit te kunnen blijven leveren, hebben zowel de private als de publieke schuldbemiddelingsdiensten nood aan extra middelen om het hoofd te bieden aan de uitdaging van het groeiend aantal mensen dat zijn schulden niet kan aflossen en om het huidige financiële tekort van deze diensten te dekken.

Nederlandstalig aanbod: Er bestaan verschillende vormen van ondersteuning voor mensen met schulden: het betreft hoofdzakelijk budgetbegeleiding, budgetbeheer, schuldbemiddeling en het systeem van de collectieve schuldenregeling. Men kan hiervoor terecht bij erkende diensten voor schuldbemiddeling, die zowel door het OCMW als door private vzw's georganiseerd kan worden. De Brusselse diensten voor schuldbemiddeling worden vandaag bedolven onder de aanvragen tot schuldhulpverlening. De bestaande middelen laten niet toe om al deze aanvragen op een kwaliteitsvolle manier te beantwoorden, met lange wachlijsten tot gevolg.

CAW Brussel neemt een actieve rol op om inclusie van kansarme en maatschappelijk kwetsbare groepen te bevorderen via schuldbemiddeling en schuldpreventie. CAW Brussel biedt onthaal, advies, begeleiding en bemiddeling van hulpvragers met schulden aan in het kader van de wet op het consumentenkrediet en andere schulden.

1.2.1.1.

Voorzien in een structurele financiering van de diensten voor schuldbemiddeling

Interventiehypothese

De door de GGC erkende diensten voor schuldbemiddeling ontvingen geen financiering van de GGC. Er bestaan al federale subsidies, en subsidies van COCOF en VGC voor door hen erkende vzw's. Er bestaat ook een specifieke gewestelijke subsidie (energie). Sinds 2016 komen zowel particuliere als publieke schuldbemiddelingsdiensten in aanmerking voor financiering op basis van initiatieven. Een structurele financiering vanuit de GGC moet het echter

mogelijk maken om het aanbod te vergroten zodat aan alle schuldbemiddelingsbehoeften van de Brusselse bevolking voldaan kan worden en moet ook ruimte bieden voor de ontwikkeling van preventieve projecten en voldoende mogelijkheden tot nazorg.

Actie

De GGC heeft sinds 2016 geleidelijk aan in subsidies voor de erkende schuldbemiddelaars voorzien en is van plan om haar regelgeving te verbeteren zodat aan de erkenning een structurele financiering kan worden gekoppeld.

1.3. VERBETEREN VAN DE VOEDSELHULP VOOR MENSEN IN BESTAANSONZEKERHEID

1.3.1. VERSTERKEN VAN DE SAMENWERKING EN HET OVERLEG BINNEN DE SECTOR VAN DE VOEDSELHULP

Causale hypothese

In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest voorzien verschillende instellingen voedselhulp aan kwetsbare doelgroepen (publieke en privéverenigingen, OCMW's, lokale werkinkwinkels, etc.). Ze staan bijvoorbeeld in voor het verdelen van voedselpakketten of het uitbaten van een sociaal restaurant of een sociale kruidenierswinkel. Ze worden in een voedselhulprepertorium vermeld dat elk jaar wordt bijgewerkt en op de website van de Federatie van de Brusselse sociale diensten kan worden geraadpleegd.

De sector dient zich te ontwikkelen gevolgd door de steeds grotere noden bij het publiek. De methoden en de aard van de steun zijn bijzonder variabel en schommelen tussen een sterk geprofessionaliseerde benadering en vrijwillige actie of nog tussen spontane burgerinitiatieven en steun vanwege openbare diensten (OCMW's).

Daar deze zeer uiteenlopende initiatieven bovendien uitgaan van verschillende inrichtende machten, is er nood aan sterke en geformaliseerde coördinatie om een zekere soepelheid aan het geheel te verlenen.

1.3.1.1.

De coördinatie van voedselhulp versterken door te voorzien in extra ondersteuning van het overlegplatform

Interventiehypothese

Krachtens een met de Leden van het Verenigd College gesloten overeenkomst staat de FBMD (Federatie van de Bicommunautaire Maatschappelijke Diensten) in voor de organisatie, en neemt ze het voorzitterschap op zich, van een

gewestelijk overlegplatform dat de publieke en private actoren voor voedselhulp en die van verwante sectoren samenbrengt met als doel een grotere coherentie na te streven, wat betreft zowel het werk dat op het terrein wordt geleverd als de bevoorrading van de kwetsbare groepen.

Actie

Het Brussels Overleg Voedselhulp ontstond in 2006 (en werd actief in 2009) om tegemoet te komen aan de toegenomen vraag naar voedselhulp in Brussel en om in dat verband beter samen te werken. Het groepeerde, op initiatief van FdSS-FBMD^[6], verschillende tientallen verenigingen die actief zijn op het (heterogene) domein van voedselhulp vanuit het gemeenschappelijke doel om samen te werken aan de verbetering van de kwaliteit van de voedselhulp.

Doelstellingen:

- Het onthaal en de maatschappelijke begeleiding van de begunstigden verbeteren.
- De kwaliteit van de verdeelde producten verbeteren.
- Oplossingen zoeken om ervoor te zorgen dat de verenigingen over meer middelen beschikken en dat de bestaande middelen rationeler gebruikt worden om zo het hoofd te kunnen bieden aan de voortdurend groeiende vraag naar hulp.
- De vaststellingen die de verenigingen op het terrein doen naar de overheden terugkoppelen.

De FBMD moet absoluut een logistieke voorziening uitbouwen om de verschillende actoren van de voedselhulp te ondersteunen. Daartoe zal de FBMD zich ontplooien als steunpunt voor de hele Brusselse sector voor voedselhulp. Meer bepaald zal ze, met het oog op hun financiering door de bevoegde overheden, projecten voorstellen voor de logistieke verbetering van de bevoorrading en de verdeling van de etenswaren bij de diensten en de begunstigden. Deze projecten zullen er bij voorrang naar streven de logistieke middelen gemeenschappelijk te maken onder de leden van het Overleg over Voedselhulp.

1.3.2. DIVERSIFIËREN VAN HET AANBOD AAN VOEDSELHULP

Causale hypothese

Al te vaak stelt men vast dat de wijze waarop kansarmen zich voeden te wensen overlaat door een tekort aan verscheidenheid. Bijgevolg kan hun voeding ongezond en ontoereikend zijn.

1.3.2.1.

De ontwikkeling van sociale kruideniers ondersteunen

Interventiehypothese

Sociale kruideniers vormen een alternatieve vorm van voedselhulp (bv. de solidaire moestuinen), die andere mogelijkheden biedt ten opzichte van klassieke vorm van voedselhulp (bijvoorbeeld realiseren van ontmoeting, bieden van andere hulp of ondersteuning). Bovendien laat hun tussenkomst toe de kwaliteit van het voedselaanbod te verbeteren door dat aanbod te helpen diversifiëren.

Actie

De begroting van de GGC voorziet in financiële middelen om projecten van sociale kruideniers uit te voeren. Een regelgeving zou binnenkort het licht kunnen zien.

1.3.2.2.

Synergieën stimuleren tussen organisaties actief in de voedselhulp en onderwijsinstellingen

Interventiehypothese

Door samenwerkingen te stimuleren tussen organisaties die actief zijn in de voedselhulp en onderwijsinstellingen, worden deze organisaties geholpen om maaltijden te voorzien voor mensen die in armoede leven. Onderwijsinstellingen met een landbouw- of horeca-opleiding produceren normaal grote overschotten, deze worden nu aangewend ten voordele van de meest behoeftigen. Door de samenwerking vergroot de toegang tot voedselhulp. De kostprijs voor de organisaties zal dalen, waardoor ze in meer voedselhulp kunnen voorzien, waardoor meer mensen aanspraak kunnen maken op hulp.

Actie

Deze doelstelling wordt vooropgesteld in het kader van het voorbeeld van CERIA waarbij er een samenwerking was tussen de sociale kruidenier van het OCMW van Anderlecht en Franstalig Brussels onderwijs (COCOF), in het bijzonder de instellingen CERIA, Emile Gryzon, René Lambion en Redouté Peiffer. Deze twee partners werden samengebracht en werkten zo een project uit waarbij voedseloverschotten uit de landbouwschool verwerkt werden in de horecaschool en zo terecht kwamen in de sociale kruidenier van de gemeente Anderlecht. Dit voorbeeld kan aangegrepen worden als een good practice en kan in de toekomst andere organisaties en scholen aanmoedigen en inspireren om soortgelijke projecten op te zetten, al dan niet in dezelfde sector.

[6] FdSS: Fédération des Services Sociaux Bicommunautaires – FBMD: Federatie van Bicommunautaire Maatschappelijke Diensten.

1.4. HET AANBOD AAN KINDEROPVANG INZETTEN ALS MIDDEL OM ARMOEDE TE BESTRIJDEN

1.4.1. HET AANBOD AAN KINDEROPVANG IN BRUSSEL OP BILLIJKE WIJZE VERBETEREN

Causale hypothese

De dekkingsgraad voor de opvang van jonge kinderen in Brussel (het aantal opvangplaatsen voor 100 kinderen jonger dan 3) bedroeg 33% op 31/12/14^[7]. Dit percentage stemt overeen met de zogenaamde Barcelona-doelstelling van de Europese Commissie die op 15 en 16/03/02 werd vastgesteld ter gelegenheid van een Europese Top in voornoemde stad.

De opvangplaatsen zijn echter niet gelijk verdeeld over de Brusselse gemeenten en bijgevolg kennen sommige gemeenten een veel lagere dekkingsgraad (gaande van 15,4% in Koekelberg tot 67,3% in Etterbeek in 2014).^[8] Het probleem doet zich ook voor op het niveau van de financiële toegankelijkheid van de opvangstructuren. Sociaal-economisch kwetsbare groepen zijn de eerste die worden getroffen door deze verschillen.^[9]

1.4.1.1.

Investeren in de infrastructuur voor kinderopvang door extra plaatsen te creëren

Interventiehypothese

De ontwikkeling van structuren voor kinderopvang past in de benadering van de strijd tegen armoede en tegen kinderarmoede. Het doel is tweeledig. Ten eerste is de opvang van jonge kinderen bevorderlijk voor de gezondheid van de kinderen en staat ze borg voor hun socialisatie. Bovendien blijkt dat de opvang van jonge kinderen gunstige gevolgen heeft voor het latere schoolparcours van de kinderen.^[10] Ten tweede zijn de ouders dan beter bij machte om een opleiding te volgen of toegang te hebben tot de arbeidsmarkt, waardoor de risico's van werkloosheid en armoede kleiner worden.

Door extra plaatsen te creëren op het vlak van infrastructuur wordt het aanbod aan opvangstructuur voor jonge kinderen in Brussel uitgebreid. Door deze investeringen te richten

op Brusselse gemeenten met een zeer lage dekkingsgraad, neemt men de ongelijkheden tussen de gemeenten op het vlak van dekking gedeeltelijk onder handen net als de socio-economische ongelijkheden op het vlak van toegang tot kinderopvang die hieruit voortvloeien. Het COCOF-decreet van 18/07/13 ter ondersteuning van de kinderopvang voorziet in een dergelijke voorwaarde, door infrastructuursubsidies toe te kennen door middel van projectoproepen en buiten het kader van projectoproepen.

Actie

Gevolg gevend aan de gezamenlijke projectoproep ONE-COCOF (2014) wordt een budget van 16 miljoen euro voorzien, waarvan een bedrag van 12 miljoen euro al is toegekend aan 50 projecten. De COCOF-projectoproepen worden gelanceerd bij elke nieuwe programmatie van ONE. Bovendien kan het College van de COCOF verder nog subsidies toekennen voor het creëren van nieuwe plaatsen buiten het kader van deze projectoproepen, bij voorrang in wijken waar de dekkingsgraad lager is dan 25%.

Het investeringsplan 2016-2020 van de VGC voorziet bijna 20 miljoen euro (19.550.000 euro) voor investeringen in gezinsinitiatieven. Dit omvat de bouw/renovatie van kinderdagverblijven, IBO's en verfraaiingssubsidies (speelgoed, keukens, dakreparaties...) voor kinderdagverblijven, IBO's en de preventieve gezinsondersteuning.

De Cartografiestudie (2016) die de Universiteit Gent voor de VGC uitvoerde, gaf duidelijk aan dat kinderopvang: "niet alleen beschikbaar, maar ook betaalbaar moet zijn". De onderzoekers benadrukten daarmee dat de Brusselaar op zoek is naar inkomensgerelateerde kinderopvang. Dit zijn kindplaatsen die gesubsidieerd worden door de overheid en waarbij de ouders nog een bijdrage betalen op basis van hun inkomen. Zoals aanbevolen door de onderzoekers, zet de VGC bijgevolg voluit in op het uitbreiden van deze inkomensgerelateerde kindplaatsen. Sinds medio 2014 zijn deze plaatsen toegenomen van 3.870 naar 4.480 vandaag. Door een nieuwe uitbreidingsronde 2018 van de VGC zal tegen de lente van 2019 dit aantal verder zijn toegenomen naar 4.800. Dit zijn bijna 1.000 kindplaatsen of een stijging met bijna 25%. Kindplaatsen worden toegewezen volgens vastgestelde criteria waaronder de kansarmoede-index van Kind en Gezin. Voor kansarme gezinnen zijn er voorrangsgeregels.

1.4.1.2.

Aanpassing van het Franstalig wettelijk kader inzake de kinderopvang om de toegang voor kwetsbare gezinnen te versterken; verbetering van de toegankelijkheid van het Nederlandstalig aanbod voor de opvang van jonge kinderen voor kwetsbare gezinnen

Interventiehypothese

Wanneer men voorziet in extra plaatsen in de structuren voor kinderopvang, is het ook belangrijk om voldoende plaatsen voor te behouden voor kwetsbare gezinnen voor wie de financiële toegankelijkheid dus wordt gewaarborgd. In dit kader werd het decreet van de COCOF ter ondersteuning van

[7] "Een opvangplaats voor een derde van de kinderen onder de drie jaar in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest". BISA 2015

[8] Ibid.

[9] Zie BISA. Wijkmonitoring (<https://wijkmonitoring.brussels/maps/statistieken-onderwijs-jonge-kinderen-brussel/jonge-kinderen-brussels-gewest/aantal-kinderopvangplaatsen-kind-tot/1/2014/> en <https://wijkmonitoring.brussels/maps/statistieken-onderwijs-jonge-kinderen-brussel/jonge-kinderen-brussels-gewest/geraadpleegd-op-03/03/2016>).

[10] Groenez, S., & Vandenbroeck, M. (2013). *De positieve effecten van voorschoolse voorzieningen voor kinderen in armoede* (VLAS Studies 5) (p. 15). Antwerpen: Vlaams Armoedesteunpunt.

de kinderopvang gewijzigd zodat de infrastructuursubsidies kunnen worden verhoogd in functie van het percentage opgevangen kinderen uit kwetsbare gezinnen. Ook het Nederlandstalig aanbod werd aangepast.

Actie

- › Aanpassing van het *Decreet van de COCOF ter ondersteuning van de kinderopvang* van 18/07/13) door een decreet van 21/01/16. Via dit wijzigingsdecreet wordt het begrip "kwetsbaar gezin" ingevoerd in het systeem van de infrastructuursubsidies.
- › De VGC zorgt voor de verdere uitbouw van een fijnmazig en behoeftedekkend aanbod van Nederlandstalige gezinsvoorzieningen gericht op kinderen (0-12 jaar) met aandacht voor een evenwichtig opnamebeleid door:
 - Capaciteitsuitbreiding inkomensgerelateerde kinderopvang van baby's en peuters;
 - De ondersteuning van projecten en initiatieven op het vlak van toegankelijkheid, brede school en/of ontmoeting in het beleidsdomein Gezin.
- › De VGC verhoogt de toegankelijkheid van de opvang voor baby's en peuters door de uitbouw van een centraal registratiesysteem voor plaatsen in de kinderopvang www.kinderopvanginbrussel.be waarmee (toekomstige) ouders hun opvangvraag kunnen registreren. Ouders kunnen deze registratie zelf op hun pc afwerken, of hulp invoeren van intermediairs: de consultatiebureaus, de onthaalbalie van Huis van het Kind Nieuwland, CAW Brussel, ... hebben opgeleide medewerkers die de ouders in elke stap van de registratie kunnen bijstaan. Intussen worden 95 % van alle door K&G vergunde inkomensgerelateerde kinderopvangplaatsen in Brussel toegewezen via dit systeem. Het registratiesysteem zorgt ook voor de begeleiding van organisatoren in functie van een evenwichtig en gecoördineerd opnamebeleid (Kinderarmoedebestrijdingsplan 2014-2015 en Kinderarmoedebestrijdingsplan 2016-2020).
- › Ingebed binnen het vormingsaanbod van de VGC, organiseert www.kinderopvanginbrussel.be ook kosteloze vormingen zoals: "Introductie in de sociale functie van de kinderopvang voor leidinggevenden". Deze vorming benadrukt aan leidinggevenden in de kinderopvang het belang van kinderopvang voor de verdere ontwikkeling van kinderen uit kansarme gezinnen. Een "Tool individueel verminderd tarief/OCMW tarief" werd uitgewerkt waarmee kinderdagverblijven op een eenvoudige en uniforme wijze het individueel verminderd tarief kunnen berekenen.
- › De Verenigde Vergadering van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie (VGGC) heeft op 23/03/2017 de ordonnantie goedgekeurd houdende de organisatie van kinderopvang. De Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie ontwikkelt hiermee een eigen regelgeving waarin voorzien wordt in een specifieke GGC-erkenning, met als doel de situatie te regulariseren van alle kinderdagverblijven die geen erkenning genieten in het Brussels Gewest. Alle kinderdagverblijven die geen erkenning hebben, noch ONE, GGC of Kind en Gezin, zijn

hierdoor verplicht er een aan te vragen op straffe van sluiting. Het doel is om te vermijden dat er kinderdagverblijven bestaan die een gevaar vormen voor de veiligheid en de gezondheid van de kinderen.

1.5. VERBETEREN VAN HET AANBOD INZAKE PREVENTIEVE ONDERSTEUNING EN BEGELEIDING VAN DE GEZINNEN

Causale hypothese

Opgroeien in Brussel is complex. Diversiteit, sociale ongelijkheid, meertaligheid en armoede hebben een grote impact op het leven van kinderen en jongeren. Om hen voldoende voor te bereiden op het leven in een grootstad is er nood aan een integrale en gecoördineerde samenwerking tussen partners uit verschillende sectoren (onderwijs, sport, welzijn, cultuur, ...).

Actie

- › De VGC maakt werk van de uitbouw van een toegankelijk Nederlandstalig aanbod preventieve gezinsondersteuning in Brussel, met een bijzondere aandacht voor kwetsbare gezinnen. De VGC ondersteunt de uitbouw van Huis van het Kind Brussel en ondersteunt lokale netwerken en betrokken organisaties in functie van een toegankelijk integraal aanbod ter ondersteuning van alleenstaande gezinnen met kinderen en jongeren (Kinderarmoedebestrijdingsplan 2014-2015 en Kinderarmoedebestrijdingsplan 2016-2020).
- › De VGC zorgt voor het verhogen van de toegankelijkheid van de buitenschoolse opvang van kinderen tot 12 jaar:
 - de verdere uitbouw van een fijnmazig en behoeftedekkend aanbod van Nederlandstalige gezinsvoorzieningen gericht op kinderen (0-12 jaar) met aandacht voor een evenwichtig opnamebeleid door:
 - Capaciteitsuitbreiding buitenschoolse kinderopvang;
 - De ondersteuning van projecten en initiatieven op het vlak van toegankelijkheid, brede school en/of ontmoeting in het beleidsdomein Gezin.
 - Bijkomend werd een initiatief voor inclusieve buitenschoolse opvang gefinancierd. Kinderen met specifieke behoeften worden naschools opgevangen in dit initiatief.
 - In het kader van de subsidies voor Buurtgerichte werking van de Initiatieven Buitenschoolse Kinderopvang in Brussel worden de IBO's gestimuleerd om zich in te schrijven in Brede Scholen en het Huis van het Kind Brussel indien een opportuniteit zich voordoet.
 - Daarnaast hebben alle IBO's een nest/web-functie wat betekent dat zij sterk ingebed zijn in de wijk en tegelijk een rustpunt zijn voor kinderen na school.
 - Het Huis van het Kind Brussel 'Ket in Brussel' heeft ontmoetingsplaatsen Baboes op locaties in Schaarbeek, Brussel en Laken. Deze worden allen gefinancierd met

Stedenfondsmiddelen. Dit zijn ontmoetingsplaatsen voor ouders met jonge kinderen tot 4 jaar.

- › Meerjarenconvenant Huis van het Kind 'Ket in Brussel':
 - De VGC stelde een meerjarenconvenant 2017-2019 met Huis van het Kind Brussel op. In deze periode zal de VGC bijna 1 miljoen euro in Huis van het Kind Brussel investeren.
 - Het Huis van het Kind 'Ket in Brussel' is in 2017 opgestart. Het is een Brusselbreed en sectoroverschrijdend samenwerkingsverband van Nederlandstalige organisaties uit de brede gezinssector in Brussel. De deelnemende partners stemmen hun aanbod op elkaar af, verwijzen ouders laagdrempelig naar elkaar door en ontwikkelen samen onder de vlag van Huis van het Kind nieuwe acties en maatregelen voor (aanstaande) ouders, kinderen en jongeren tot 24 jaar.
 - Om zo dicht mogelijk bij (kansarme) gezinnen in de buurt aanwezig te zijn en het aanbod zo laagdrempelig mogelijk te maken, ontwikkelt het Huis van het Kind zich via Lokale Gezinsondersteunende Netwerken (LGN). Ieder netwerk brengt partners uit het brede gezinsveld in de regio samen. Brussel werd opgedeeld in acht van deze LGN van Huis van het Kind: (1) Brussel-Stad, (2) Molenbeek en Koekelberg, (3) Jette, Ganshoren en Sint-Agatha-Berchem, (4) Anderlecht, (5) Schaarbeek, Evere en Sint-Joost-ten-Node, (6) Sint-Gillis, Ukkel en Vorst, (7) Elsene en Etterbeek en (8) Oudergem, Watermaal-Bosvoorde, Sint-Pieters-Woluwe en Sint-Lambrechts-Woluwe.
- › Verhogen van ouderbetrokkenheid:
 - Kinderopvang van baby's en peuters vervult een opvoedingsondersteunende rol door onder meer de opvoedingsverantwoordelijkheid te delen met ouders en door het dagelijks ondersteunen van ouders bij het gewone opvoeden. Met opvoedingsondersteuning gaat een initiatief verder dan werken aan ouderbetrokkenheid. Tegelijkertijd heeft de kinderopvang heel wat potentieel om zijn opvoedingsondersteunende rol te versterken, onder andere door te werken aan toegankelijkheid, het partnerschap tussen ouders (moeders en vaders) en kindbegeleiders in het samen opvoeden te versterken, de kinderopvang uit te bouwen als een ontmoetingsplek voor kinderen en hun ouders en samen met de ouders actie te voeren voor een buurt waarin het goed is om op te groeien en op te voeden.
 - De VGC subsidieerde de vzw VBJK (2013-2014) voor het project 'kinderopvang en ouders: partners in opvoeding', met als doel om samen met Nederlandstalige kinderdagverblijven in Brussel inspirerende praktijken over het versterken van de opvoedingsondersteunende rol van kinderopvang in kaart te brengen en te ontwikkelen en via intervisie verder te ondersteunen bij het ontwikkelen en implementeren van hun plan en om een leidraad voor leidinggevers en pedagogisch coachen te ontwikkelen. De VGC gaf na afloop van dit initiatief de opdracht om een handleiding te ontwikkelen omtrent het opnemen van de opvoedingsondersteunende rol in kinderdagverblijven.
 - Net als kinderdagverblijven vervullen IBO's de facto een opvoedingsondersteunende rol. Om IBO's te versterken in hun rol, lanceerde de VGC in 2015 het project 'IBO's

en ouders: partners in opvoeding". Leidinggevers van IBO's nemen samen met een begeleider uit het IBO deel aan intervisiemomenten en werken tussen de verschillende intervisies door aan hun werkingsplan. De bedoeling is dat elk deelnemend IBO aan het einde van het traject een eigen draaiboek omtrent opvoedingsondersteuning ontwikkeld heeft.

- Binnen het ondersteuningsaanbod 'Opgroeien in Brussel' van de VGC, worden kosteloze vormingen georganiseerd om ouderbetrokkenheid binnen de sector van de kinderopvang te verhogen en verbeteren.

1.6. FOCUS OP ONDERWIJS ALS MIDDEL OM ARMOEDE TE BESTRIJDEN

Langs Franstalige kant is hoofdzakelijk de Federatie Wallonië-Brussel bevoegd voor de materie onderwijs. Aangezien ze niet rechtstreeks betrokken is bij de ontwikkeling van het Brussels Actieprogramma Armoedebestrijding, is het beleid dat ze voert rond onderwijs hier niet behandeld.

Causale hypothese: Het recht op onderwijs garanderen

1.6.1. ZORGEN VOOR VOLDOENDE CAPACITEIT

Interventiehypothese

Tegen 2019 moeten er in het Nederlandstalig basisonderwijs in Brussel minstens 3.000 plaatsen bijkomen. De stijging van het aantal plaatsen in het Nederlandstalig onderwijs en de grootstedelijke context zorgen er ook voor dat er blijvend moet ingezet worden op het aantrekken en behouden van leerkrachten.

Actie

- › De VGC blijft investeren in een uitbreiding van de capaciteit van het basisonderwijs. Tussen 2014 en 2019 moeten er minstens 3.000 nieuwe plaatsen bijkomen in die gemeenten waar de druk het grootst is.
- › De VGC engageert zich voor de uitbouw van twee nieuwe campussen secundair onderwijs.
- › Sinds 2010 werkt de VGC aan een gerichte, systematische en goed gecoördineerde capaciteitsuitbreiding voor het Nederlandstalig onderwijs in Brussel. De 'Taskforce Capaciteit Brussel' speelt daarbij een centrale rol. In deze werkgroep worden alle infrastructuurdossiers besproken. Alle onderwijsnetten, het LOP Brussel BaO, AGIO en de Vlaamse Gemeenschap maken er deel van uit.
- › De VGC zorgt voor extra middelen (naast de investeringen van de Vlaamse Gemeenschap), monitort de infrastructuur-

werken en monitort de capaciteit van de Nederlandstalige scholen in Brussel.

- › Ondersteuning van initiatieven en acties die jongeren toeleiden naar de lerarenopleiding en het leerkrachtenberoep in Brussel ('Ketjes met Talent': educatief traject in het kader van de campagne 'Lesgeven in Brussel').

1.6.2. ONDERSTEUNING VAN HET INSCHRIJVINGSBELEID

Interventiehypothese

Ouders die hun kind willen inschrijven in een Nederlandstalige school in Brussel moeten een degelijke informatie krijgen over hoe en wanneer ze hun kind kunnen inschrijven.

Actie

De VGC maakt werk van een gebruiksvriendelijk en actueel aanmeldingssysteem voor ouders om het Vlaamse inschrijvingsbeleid in het Nederlandstalig onderwijs te realiseren:

- › De VGC realiseert het Vlaamse inschrijvingsbeleid voor de Nederlandstalige scholen in Brussel via www.inschrijveninbrussel.be. De VGC actualiseert en beheert de softwareapplicatie Inschrijven in Brussel zorgt voor de hosting en de informatiecampagne (folders, affiches, advertenties). De belangrijkste partners hierbij zijn het Lokaal Overlegplatform (LOP) Brussel Basisonderwijs en het LOP Brussels Secundair Onderwijs.
- › De VGC organiseert activiteiten voor ouders om een bewuste schoolkeuze te maken voor hun kind:
 - Via infomomenten krijgen ouders informatie over het Nederlandstalig onderwijs in Brussel, over kwaliteitsvol onderwijs en over de aanmeldings- en inschrijvingsprocedure.
 - Tijdens groepsbezoeken krijgen ouders de kans om verschillende scholen in hun buurt te leren kennen.
 - Ten slotte worden er op verschillende locaties in Brussel ontmoetingsavonden georganiseerd waar ouders ervaringen kunnen uitwisselen en kunnen terugblikken op de schoolbezoeken.

1.6.3. EEN SUCCESVOLLE SCHOOLLEERLOOPBAAN UITBOUWEN MET MAXIMALE KANSEN OP EEN GEKWALIFICEERDE UITSTROOM

1.6.3.1.

Kleuterparticipatie en de pedagogische doorgaande lijn bevorderen

Interventiehypothese

De VGC wil de leerkansen van kinderen vergroten door het sensibiliseren van ouders om hun kinderen maximaal te laten participeren aan het onderwijs.

Actie

De VGC verhoogt de kleuterparticipatie in het Nederlandstalig onderwijs in Brussel door de campagne 'Vroege Vogels' op te zetten. Deze campagne is gericht op gezinnen met kinderen vanaf 0 jaar en wordt gevoerd via de kleuterscholen en lagere scholen. (Kinderarmoedebestrijdingsplan 2014-2015 en Kinderarmoedebestrijdingsplan 2016-2020).

Het algemene doel van de campagne 'Vroege Vogels' is de leerkansen van kinderen vergroten. Dit willen we bereiken door de tijd die het kind op school doorbrengt te verhogen en de attitude van ouders t.a.v. de (kleuter)school te beïnvloeden. Op deze manier willen we de continuïteit in het leerproces van het kind waarborgen, waardoor de kans op leerachterstand kleiner wordt.

Bovendien is het Nederlands voor veel kinderen niet spontaan aanwezig in hun omgeving (noch in het gezin, noch in de buurt). Door kinderen vanaf 2,5 jaar naar school te laten gaan (of voordien naar kinderopvang of aanverwant aanbod te brengen), en hen regelmatig en op tijd naar school te brengen, kan taalachterstand bij (anderstalige) kinderen verkleind en/of voorkomen worden.

Ouders sensibiliseren om hun kinderen maximaal te laten participeren aan het onderwijs en op die manier de leerkansen van kinderen vergroten, dat is dan ook de opzet van de campagne 'Vroege Vogels'.

1.6.3.2.

Naar een positieve en gemotiveerde studiekeuze

Interventiehypothese

De VGC zorgt voor een goede informatieverbreiding over het studieaanbod in het Nederlandstalig onderwijs in Brussel. De VGC biedt leerlingen kansen om hun talenten te ontdekken en een studierichting te kiezen in functie van hun eigen interesses.

Actie

- › De VGC ondersteunt het inschrijvingsbeleid voor de Nederlandstalige scholen via www.inschrijveninbrussel.be

- › Opzetten van een promotiecampagne secundair onderwijs met communicatiemiddelen en evenementen gericht naar leerlingen uit het 5de en 6de leerjaar lager onderwijs, de eerste graad secundair onderwijs, hun ouders en leerkrachten:
 - Verspreiding scholengids 2015-2016
 - Verspreiding educatieve materialen voor leerlingen van het 5de en 6de leerjaar lager onderwijs en hun ouders ter voorbereiding van de studiekeuzebeurs. Uitnodiging voor de studiekeuzebeurs aan de leerkrachten van 5 en 6 lager onderwijs en de eerste graad secundair onderwijs voor de studiekeuzebeurs.
 - Versturen van een uitnodiging voor een studiebeurs aan leerkrachten van het vijfde en zesde leerjaar primair onderwijs en van de eerste graad secundair onderwijs.
- › Organisatie studiekeuzebeurs in november in samenwerking met de Nederlandstalige secundaire scholen en de CLB's.
- › Ondersteuning van initiatieven en acties die jongeren toeleiden naar een opleiding in de zorgsector en zorgberoepen in Brussel (H-team, V-team, de campagne 'Ik ga ervoor!' en de ontwikkeling van 'Stagementoraat Brussel' als volwaardig platform).
- › Ondersteuning van initiatieven en acties die jongeren toeleiden naar de lerarenopleiding en het leerkrachtenberoep in Brussel ('Ketjes met Talent': educatief traject in het kader van de campagne 'Lesgeven in Brussel', Tutoring Brussel-begeleidingsproject (september 2014 – augustus 2015).
- › Ondersteuning van initiatieven die (toekomstige) leraren voorbereiden op de Brusselse context en die hen in staat stellen maatschappelijk kwetsbare leerlingen te versterken via initiatieven zoals Tutoring Brussel en Community Service Learning.

1.6.3.3.

Stimuleren van een brede leer- en leefomgeving op school en in de vrije tijd, die maximale ontwikkelingskansen creëert voor alle lerenden

Interventiehypothese

Ondersteuning van scholen door het Onderwijscentrum Brussel (OCB) op vlak van armoede. Het is belangrijk dat expertise m.b.t. onderwijs en armoede gebundeld wordt en dat er voor scholen een gecoördineerde aanpak ontwikkeld wordt vanuit een gelijkgerichte visie.

Actie

- › Binnen het OCB is een themagroep kansarmoede opgericht die inzet op expertiseontwikkeling over het omgaan met kansarmoede in het onderwijs, met als doel de kloof tussen scholen, ouders en kinderen in armoede te overbruggen:
 - Alle onderwijsondersteuners van OCB krijgen een basisvorming rond armoede en onderwijs (achterstanden en achterstelling in onderwijs).

- Een interne inhoudelijke themagroep bundelt en ontsluit expertise mbt onderwijs en armoede en brengt dit op regelmatige basis op teamvergaderingen.
- De armoedeconsulent van OCB neemt een actieve adviserende rol op in verschillende interne werkgroepen.
- Er wordt samengewerkt met partners (bv. Brussels Platform Armoede, Samenlevingsopbouw Brussel) en expertisecentra (bv. Steunpunt Diversiteit en Leren) op het vlak van expertisedeling.
- Het OCB ondersteunt leerkrachten en schoolteams om binnen hun school- en klaspraktijk geïntegreerd rekening te houden met kansarme leerlingen en ouders.
- › De entiteit OCB versterkt de samenwerking en afstemming met organisaties die rechtstreeks werken voor mensen in armoede (Samenlevingsopbouw Brussel, Brussels Platform Armoede, Verenigingen waar Armen het Woord Nemen, ...) en ontwikkelt een gecoördineerde werking op vlak van onderwijs en armoede met OCB als draaischijf. De entiteit OCB is de centrale partner voor de ondersteuning van Brusselse scholen. Eén van de inhoudelijke pijlers is "omgaan met diversiteit en armoede".
- › De entiteit OCB gaat scholen intensiever ondersteunen in het werken met leerlingen en gezinnen in armoede door het thema te integreren binnen begeleidingstrajecten op school. Het luik armoede en onderwijs wordt actief opgenomen door de onderwijsondersteuners in hun begeleidingstrajecten. Op basis van de ondersteuningsvraag van de school worden de nodige linken gemaakt met de armoedeproblematiek en worden er ook op dit vlak begeleidingsdoelen geformuleerd.
- › Het OCB ondersteunt initiatieven die erop gericht zijn de ontwikkelingskansen van kinderen en jongeren in kansarmoede te vergroten. Dit gebeurt onder andere via het Platform Brede School. Vanaf september 2015 werkt het Onderwijscentrum Brussel bijvoorbeeld mee aan de campagne 'Vroege Vogels', die ouders stimuleert om hun kinderen elke dag en op tijd naar school te laten gaan.

1.6.3.4.

Ouderbetrokkenheid stimuleren

Interventiehypothese

Ouderbetrokkenheid omvat de samenwerking en communicatie tussen de school van de leerlingen en hun ouders in de breedste zin van het woord. Het doel is de ontwikkelingskansen en het welbevinden van de leerlingen te bevorderen. Ouderbetrokkenheid – en dan vooral de betrokkenheid thuis – heeft een positief effect op het welbevinden, de werkhouding en het sociaal functioneren van leerlingen maar ook op hun cognitief functioneren en schoolprestaties. Het uitwerken van een doordacht ouderbeleid vraagt om een integrale en gecoördineerde aanpak. Een gelijkwaardig partnerschap tussen school en ouders is het streefdoel. Een positieve en open attitude is daarbij een belangrijke succesfactor. Om dit alles te realiseren is het essentieel dat school en ouders elkaar leren kennen.

AS 2

VERSTERKEN VAN DE ZORGVERLENING TEN GUNSTE VAN MENSEN IN BESTAANSONZEKERHEID

2.1. VERBETEREN VAN DE PRENATALE, PERINATALE EN POSTNATALE GEZONDHEID VAN ZEER KWETSBARE MOEDERS EN PASGEBORENEN

2.1.1. DE ZICHTBAARHEID / TOEGANKELIJKHEID VAN HET AANBOD AAN PRE-, PERI- EN POSTNATALE ZORGVERLENING, DAT VANDAAG VERSNIPPERD IS EN WEINIG TOEGANKELIJK VOOR ZEER KWETSBARE GEZINNEN, VERBETEREN TEN BEHOEVE VAN DEZE DOELGROEP

Causale hypothese

Het BHG telt een grote groep moeders en pasgeborenen die in grote kansarmoede leven (16,2 % van de Brusselse moeders verklaart alleen te leven op het ogenblik van de geboorte, 24,9 % verklaart te leven in een gezin zonder inkomen uit arbeid^[12]). Kansarme moeders krijgen vaker te maken met een risicozwangerschap: ze zijn jonger, vaker zwaarlijvig, zeer gespannen, lijden aan diabetes enzovoort. Kinderen van moeders zonder inkomen uit arbeid krijgen vaker te maken met perinatale complicaties (sterfte, misvorming, prematuriteit enzovoort).

“In Europa wordt 60 % van de mortaliteit toegeschreven aan onvoldoende of laattijdige opvolging tijdens de zwangerschap die voornamelijk te maken heeft met sociale oorzaken.”^[13] “(...) in vergelijking met huishoudens met twee inkomens is het risico op doodgeboorte tweemaal hoger in huishoudens zonder beroepsinkomens, terwijl het risico van neonataal overlijden stijgt met 70 % en het risico op postneonataal overlijden met 80 %. (...) (Het) hogere risico blijft significant wanneer wordt

[12] Geboren worden als Brusselaar – Perinatale gezondheidsindicatoren van de Brusselaars 2000-2012; BOGW 2015, p. 14.

[13] Aquarelle vzw, activiteitenverslag 2014; p. 3.

gecorrigeerd voor de verschillen in hypertensie, diabetes, BMI, leeftijd en nationaliteit van de moeder.”^[14]

Anders gezegd, sociaaleconomische ongelijkheid geeft aanleiding tot een ernstig hoger en intrinsiek risico van doodgeboorte en neonatale en postneonatale sterfte bij mensen in bestaansonzekerheid.

2.1.1.1.

Het bestaand perinataal aanbod wordt op elkaar afgestemd, waar nodig uitgebouwd en ondersteund door het samenwerkingsverband Huis van het Kind Brussel

Interventiehypothese

Perinatale zorg is een belangrijke ‘toegangspoor’ tot het Huis van het Kind Brussel, het brede veld van de preventieve gezinsondersteuning en in groter perspectief de zachte doorstroom van kinderen en ouders naar kwalitatieve kinderopvang en onderwijs. Het Huis van het Kind Brussel zet niet alleen in op een vlotte samenwerking en doorverwijzing binnen de gezins- en onderwijssector, maar bereikt op die manier ook meer ouders en hun kinderen in kansarmoede. Laagdrempelige groepsbijeenkomsten met een nadruk op gezondheid, ontmoeting en opvoedingsondersteuning waarbij toekomstige moeders (en vaders) de gelegenheid krijgen om met elkaar ervaringen uit te wisselen over zwangerschap, voeding, ... kunnen een uitstekende eerste kennismaking zijn met het brede aanbod van het Huis van het Kind Brussel. Vanuit deze groepssessies kunnen de ouders vervolgens opgevolgd worden binnen de consultatiebureaus (onderdeel HVHK), een bezoek brengen aan de ontmoetingsplaatsen Baboes, zich tijding inschrijven voor kinderopvang via www.kinderopvanginbrussel.be, ...

Actie

Het perinataal aanbod oudergroepen binnen Huis van het Kind heeft drie pijlers:

- Gezondheid: gezonde voeding in het eerste levensjaar.
- Ontmoetingsfunctie/sociale steun/leren van andere ouders (bereiken kwetsbare gezinnen).

[14] Geboren worden als Brusselaar – Perinatale gezondheidsindicatoren van de Brusselaars 2000-2012; BOGW 2015, p. 45.

- Opvoedingsondersteuning (individueel en collectief) tijdens de zwangerschap. (potentiële) gebruikers binnengidsen in netwerk: Huis van het Kind Brussel, kinderopvang, ...

2.1.1.2

De multidisciplinaire begeleiding op maat van de psychologisch en sociaal kwetsbare moeders en hun baby versterken

Een initiatief voor beschut wonen (IBW) moeder-baby oprichten dat tot vijf moeders en hun baby kan opvangen, met een verblijfsduur van zes maanden tot een jaar. Het is de bedoeling in een overgang te kunnen voorzien alvorens een zelfstandig project op te zetten. In dat kader werd in 2018 een budget van € 430.000 vastgelegd om de kosten voor infrastructuur en extra personeel (1 VTE verpleegkundige/kinderverzorgster en 1 VTE paramedicus) te dekken bovenop de huidige toelage voor een klassiek IBW (De huidige begeleiding van een klassiek IBW volstaat niet voor dit soort project). Een initiatief voor beschut wonen (IBW) is een woonvorm voor volwassenen die wegens psychiatrische problemen moeilijkheden ervaren om zelfstandig te wonen. Ze krijgen er een aangepaste begeleiding en dagactiviteiten.

2.2. HET VERMINDEREN VAN DE PREVALENTIE VAN TUBERCULOSE BIJ RISICOGROEPEN

Tuberculose is een infectieziekte die via de luchtwegen overgebracht worden en in het algemeen in de longen voorkomt, maar ook in andere organen kan terecht komen. In 2015 ontwikkelden 988 patiënten tuberculose in België. Onder hen werd 30 % aangegeven in het Brussels Gewest, terwijl daar maar 10 % van de Belgische bevolking leeft. Rekening houdend met het aantal zogenaamd 'kwetsbare' patiënten in Brussel, is er een intermediair niveau van zorgen nodig (0,5 lijn) om een antwoord te kunnen bieden op de specifieke noden van deze bevolking, via een flexibele, toegankelijke en proactieve structuur.

2.2.1. PREVENTIEVE EN PROACTIEVE BEHANDELING VAN TUBERCULOSE IN DE BRUSSELSE CONTEXT

Causale hypothese

De prevalentie van tuberculose doen afnemen door het aanbod te versterken waarbij voorzien wordt in een gepersonaliseerde benadering, een nabijheidsdienst en gratis zorg, door beschikbaar en ervaren personeel op het domein van tuberculose.

2.2.1.1.

Bevorderen van een laagdrempelige benadering inzake preventie en behandeling van tuberculose, met een geïndividualiseerde benadering en een bijzondere aandacht voor multiresistente patiënten

Interventiehypothese

De ontwikkeling van geïndividualiseerde en laagdrempelige zorg op het vlak van preventie en behandeling van tuberculose versterken.

Actie

Financiële steun voor de ontwikkeling en inrichting van lokalen van de BELTA Stichting (moederorganisatie van VRGT en FARES) met als doel de installatie van een dispensarium dat tegemoetkomt aan de behoeften van de patiënten en het personeel (de bestaande lokalen zijn te klein). Het dispensarium heeft als opdracht de screening van contacten van tuberculosepatiënten, het verzekeren van de opvolging van tuberculosepatiënten, de supervisie van de behandeling van 'therapieontrouwe patiënten', het aanbieden van een administratieve ondersteuning (regeling met het ziekenfonds, doorverwijzing naar verschillende diensten), het realiseren van een screening bij risicopersonen die door partnerorganisaties doorverwezen werden, het informeren van patiënten over de ziekte, etc. De ruimte zal zo uitgedacht worden voor een optimale 'patient flow', waarbij ook voorzien wordt in een aangename ruimte, zowel tijdens het wachten als tijdens de consultaties en de screenings. Deze ruimte zal ook een unit omvatten voor de hospitalisatie van langere duur van tuberculosepatiënten.

2.3. VERBETEREN VAN DE TOEGANG TOT PRIMAIRE ZORGVERLENING VOOR DE MEEST KWETSBARE DOELGROEPEN

2.3.1. OVERWEGEN OM EEN NIEUW AANBOD VAN PRIMAIRE GEZONDHEIDSZORGEN TE ONTWIKKELEN DAT AANGEPAST IS AAN SOCIAAL-ECONOMISCH ACHTERGESTELDE GROEPEN (VLUCHTELINGEN, THUISLOZEN, PERSONEN IN EEN SITUATIE VAN ARMOEDE)

Causale hypothese

De groepen die sociaal-economisch gezien in de grootste bestaansonzekerheid verkeren (die nood hebben aan zogenaamde "laagdrempelige" zorg) in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (vluchtelingen; thuislozen; personen in een situatie van armoede), komen via het klassieke

aanbod van diensten niet terecht in trajecten van primaire zorgverlening. Deze personen worden globaal gezien al te zeer in beslag genomen door de zorg om alleen nog maar te leven of te overleven als gevolg van de sociaal-economische omstandigheden waarin ze verkeren, om bovendien nog de vereiste proactieve stappen te zetten om een dergelijk zorgtraject aan te vatten via de gebruikelijke toegangswegen (wijkgezondheidscentra, privé-kabinetten van huisartsen enzovoort). Meer bepaald het grote aantal plaatsen (voor zorgen, voor onderzoeken...) die bovendien geografisch verspreid zijn, is een ontradende factor voor deze groepen. Op die manier wordt armoede “dubbel bestraft”: er is een eerste staat van armoede die door een gebrek aan informatie, financiële middelen en fysieke/psychologische toegankelijkheid erger wordt en aanleiding geeft tot het ontstaan van een “tweede” staat van armoede waarbij de gezondheid er nog verder op achteruitgaat. Vervolgens kunnen er zich bijkomende moeilijkheden voordoen om stappen te ondernemen, zich bij welke dienst ook aan te bieden, zich te bekommeren om en zorg te dragen voor zijn gezin, nieuwe financiële middelen te vinden om de gezondheid te verzorgen die nog slechter wordt en bijgevolg een toename van de kosten impliceert.

De sterk uitgebouwde eerstelijnszorg die Brussel kent, is echter ook erg versnipperd, en het ontbreekt aan zichtbaarheid, zowel voor de burger als voor de zorgverleners. Dit kan de toegankelijkheid van de zorg verminderen voor de hele Brusselse bevolking, en in het bijzonder voor de meest kwetsbaren.

2.3.1.1.

In de gewone leefomgeving van de doelgroepen een unieke plaats creëren voor toegang tot een traject van primaire zorgverlening voor sociaal-economisch kwetsbare groepen (vluchtelingen; thuislozen; personen in een situatie van armoede), met een transversaal dienstenaanbod van het type “uniek loket”

Interventiehypothese

Het is mogelijk de toegang tot een zorgtraject voor sociaal-economisch kwetsbare groepen te verbeteren door zich tot hen te richten binnen hun leefomgeving (door ‘naar hen toe te gaan’ in plaats van ‘hen te doen komen’ naar de gezondheidsvoorzieningen), via een globaal en transversaal aanbod waarbij het contactpunt voor ‘gezondheidsproblemen’ zich beperkt tot slechts één plek (‘uniek loket’); op die manier wordt vermeden dat de betrokkenen, die niet bijzonder geneigd zijn een gestructureerd lineair traject te volgen, het zorgparcours opgeven wanneer ze een van de vele stappen moeten zetten op plaatsen die op ‘grote’ geografische afstand liggen of een andere administratie vertegenwoordigen. We spreken van ‘gebonden’ publiek vanaf het ogenblik waarop de eerste stap tot inschrijving wordt gezet.

Actie

In het kader van een EFRO-project twee centra van het type “sociaal centrum voor globale gezondheid” ontwikkelen binnen de leefomgeving van de doelgroepen voor laagdrempelige

zorgverlening, beheerd door Dokters van de Wereld. De transversaliteit van het project wordt verzekerd door de vertegenwoordiging binnen deze centra van 6 verenigingen die een volledig aanbod van sociale en gezondheidsdiensten verstrekken (een centrum voor gezinsplanning, een wijkgezondheidscentrum enzovoort), met financiering door andere ministeries.

- In het eerste centrum worden door de overheden erkende bestaande diensten (sociale sector, geestelijke gezondheidszorg, fysieke gezondheidszorg) samengebracht binnen eenzelfde infrastructuur; dit biedt hun de gelegenheid hun individuele praktijken bij te sturen door de specifieke eigenschappen van elke dienst te integreren en te streven naar integratie. Op deze manier kan elke patiënt rekenen op globale opvolging op eenzelfde plaats;
- Het tweede centrum wordt een volledig nieuw centrum waar de spelers van de verschillende sectoren (sociale sector, geestelijke gezondheidszorg, fysieke gezondheidszorg) worden samengebracht en waar, samen met hen, een nieuw type van globaal centrum wordt ontwikkeld dat niet alleen alle gezondheidsproblemen behandelt maar waar ook alle vormen van begeleiding worden geboden die nodig zijn om de sociale moeilijkheden van elke patiënt stap voor stap te boven te komen.

2.3.1.2.

Een voorziening uitbouwen die de toegang van een kwetsbare bevolking tot de gezondheidszorg en het zorgcircuit vergemakkelijkt

Interventiehypothese

Een voorziening uitbouwen die het mogelijk maakt om een kwetsbare bevolking opnieuw aansluiting te laten vinden tot het gezondheidszorgsysteem door middel van een zorg en begeleiding die aangepast is aan hun behoeften

Actie

Uitbouwen van een zorgpost waarin voorzien wordt in consultaties algemene geneeskunde, die gekoppeld worden aan een sociale begeleiding en een apotheek voor dringende gevallen. Het project wordt gezamenlijk uitgewerkt door de FAMGB en Dokters van de Wereld.

De zorgpost heeft volgende doelstellingen:

1. Verhelpen van de beperkte toegang tot primaire gezondheidszorgdiensten van algemene geneeskunde in Brussel voor een bevolking die geen huisarts heeft of dringend algemene geneeskundige zorgen nodig heeft.
2. Het ontlasten van de spoeddiensten van niet-dringende gevallen; hiertoe moeten er overeenkomsten gesloten worden met de spoeddiensten van de ziekenhuizen die zich in de nabijheid situeren.
3. Dienst doen als toegangspoort tot de algemene geneeskunde voor patiënten die de structuur van de gezondheidsdiensten in België niet goed kennen, of voor patiënten die nog geen huisarts gevonden heeft (of die wacht om binnen een andere structuur opgenomen te worden).

4. Verzorgen van een continue toegang tot kwaliteitsvolle gezondheidszorg voor personen die een beroep doen op de zorgpost 'algemene geneeskunde' door hen door te verwijzen naar de adequate diensten en door hen bij te staan bij het (her)opnemen van hun rechten. Het zal er dus op aankomen om de patiënten door te verwijzen naar een huisarts in de buurt die het meest geschikt is in functie van de taal, het feit of hij of zij nieuwe patiënten aanvaardt, werkt volgens het derdebetalerssysteem, volgens forfait, ...
5. Verzamelen en analyseren van de gegevens van de patiënten die een beroep doen op de zorgpost, om beter zicht te krijgen op de oorzaken van het feit dat sommige personen geen beroep doen op de 'klassieke' algemene geneeskunde, om hier een aangepast antwoord op te kunnen formuleren.

2.4. VERBETEREN VAN DE GEZONDHEID EN HET WELZIJN VAN DE PROSTITUEES

2.4.1. ARMOEDERISICO, SOCIAAL ISOLEMENT EN LEVENSONSTANDIGHEDEN VAN PROSTITUEES

Causale hypothese

Een studie uit 2006^[15] schatte het aantal prostituees in het Brussels Gewest op 4.000 tot 5.000. Het grootste deel van deze prostitutie betreft minder zichtbare, besloten vormen van prostitutie die zich aan elke controle onttrekt. De keuze voor prostitutie wordt in eerste instantie vaak ingegeven door problemen (psychisch, verslaving), en schulden, of meer algemeen economische achterstelling. Prostitue(e)s worden geconfronteerd met enorm hoge risico's op geestelijke en/of lichamelijke aandoeningen, als gevolg van een verhoogde blootstelling aan verschillende risicofactoren: fysiek geweld, slechte en zeer onhygiënische arbeids- en huisvestingsomstandigheden, verslavingsproblematiek, onveilige seks en de risico's van geslachtsziekten, continu opgejaagd worden, sociaal isolement, onzekerheid over de dag van morgen. Om deze risico's aan te pakken is het noodzakelijk om te zorgen voor een coherent beleid, samen met een versterking van de middelen voor reeds bestaande voorzieningen.

2.4.1.1.

Beter begrijpen van het fenomeen van prostitutie om een beleid uit te werken

Interventiehypothese

Prostitutie kan het gevolg zijn van een sterke materiële deprivatie. Het inzicht in dit fenomeen, en meer bepaald in

[15] van den Hazel, I. P., Lesger, D., Peters, T., van Oijen, S., Loopmans, M., Gabiam, K., & Kesteloot, C. (2008). Prostitutie Brussel in beeld – Bouwstenen voor een integraal prostitutiebeleid. Seinpost Adviesbureau BV.

de moeilijkheden die de betrokken personen hebben om goederen te verwerven of toegang te vinden tot diensten, kan helpen om strategieën te ontwikkelen om mensen een uitweg te bieden uit prostitutie.

Actie

Een studie zal gelanceerd worden met twee doelstellingen. De eerste bestaat erin een onderzoek te voeren naar de 'nieuwe vormen' van prostitutie, i.e. – bijvoorbeeld – prostitutie door studenten (m/v), prostitutie in ruil voor huisvesting of andere goederen en diensten evenals prostitutie via internetapplicaties die daarvoor niet zijn bestemd (Tinder enz.). De tweede doelstelling bestaat erin een vergelijkend onderzoek te voeren naar het beleid dat ten aanzien van prostitutie wordt gevoerd in 3 steden met vergelijkbare afmetingen, i.e. Brussel, Amsterdam en Stockholm, in het licht van de internationale teksten ter bestrijding van seksuele uitbuiting en mensenhandel. De studie zal meer bepaald toelaten de factoren te analyseren die verband houden met armoede en die ertoe leiden dat personen in een situatie van prostitutie belanden, evenals de middelen die de overheden in de eerste plaats zouden moeten aanwenden om prostitutie te voorkomen en personen de kans te bieden uit de prostitutie te stappen.

2.5. GEZONDHEIDSINITIATIEVEN VOOR ONDERWIJS EN GEZINSINSTELLINGEN

2.5.1. DE VGC WIL DE NEDERLANDSTALIGE SCHOLEN EN KINDEROPVANG AANMOEDIGEN OM (NOG) MEER INITIATIEVEN TE NEMEN OM DE GEZONDHEID VAN DE KINDEREN TE VERBETEREN

Interventiehypothese

Het dagelijkse leven in scholen, kinderdagverblijven of buitenschoolse opvang heeft een belangrijke invloed op de leefgewoonten van jonge kinderen en hun ouders. Voor preventie en gezondheidsbevordering geldt de regel: vroeg begonnen is half gewonnen. Als kinderen tijdens de eerste levensjaren gezond eten en veel bewegen, dan is de kans groter dat deze kinderen ook later een gezonde levensstijl blijven behouden.

Actie

Om Nederlandstalige scholen, kinderopvang en buitenschoolse opvang te ondersteunen bij het uittekenen van een gezondheidsbeleid, werd een nieuw reglement^[16] uitgewerkt voor de subsidiëring van gezondheidsinitiatieven.

[16] Zie: www.vgc.be/node/1436 (geraadpleegd op 26/10/2016).

De initiatieven moeten aansluiten bij een of meer van de volgende thema's (gezonde voeding, beweging, lichaams-hygiëne, enz) en ze moeten bijdragen aan een integraal gezondheidsbeleid. Het moet bovendien gaan om initiatieven die passen in het schoolgezondheidsbeleid en die plaatsvinden: tijdens de lestijd of tijdens de naschoolse opvang voor kinderen in het basisonderwijs; buiten de lestijd voor scholen die naschoolse opvang organiseren.

Het initiatief moet voldoen aan de volgende vier voorwaarden:

- Het gezondheidsinitiatief verbetert het gezondheidsbeleid en sluit aan bij de specifieke context van de onderwijsinstelling.
- Het initiatief levert bijzondere inspanningen om laagdrempelig te werken en om financiële drempels weg te werken, zodat alle kinderen deelnemen en hun ouders betrokken worden, ook de kinderen die opgroeien in kansarme gezinnen.
- Het gezondheidsinitiatief overstijgt de reguliere werking.
- Het gezondheidsinitiatief verbetert de kennis, het inzicht, de vaardigheden en de attitudes op het vlak van gezondheid van (jonge) kinderen en/of jongeren en hun leef- en leeromgeving.

AS 3

TERUGDRINGEN VAN SOCIALE ONGELIJKHEDEN EN VOORKOMEN VAN SOCIALE UITSLUITING

Bepaalde bevolkingsgroepen worden sterker geconfronteerd met een armoederisico. Zij ondervinden sterker dan anderen de discriminerende effecten die het gevolg zijn van een ongelijke verdeling van de middelen. Zo staan sommige vormen van sociale uitsluiting direct in verband met leeftijdscategorieën (jongeren en ouderen), met het feit te wonen in achtergestelde buurten of nog een maatschappelijke discriminatie als gevolg van een uitsluiting uit het onderwijssysteem.

3.1. ALLE BEJAARDEN DIE ZICH IN BESTAANSONZEKERHEID BEVINDEN DE KANS BIEDEN TE KIEZEN VOOR EEN ALTERNATIEF VOOR DE OPNAME IN EEN RUSTHUIS

3.1.1. VERSTERKEN VAN DE TOEGANG TOT ALTERNATIEVEN VOOR HET RUSTHUIS VOOR PERSONEN IN BESTAANSONZEKERHEID

Causale hypothese

Hoewel er in het Brussels Gewest, in tegenstelling tot de twee andere gewesten, een afname is van het aandeel 65-plussers (als gevolg van de sterke toename van het aandeel jongeren), neemt het **absolute aantal bejaarden** elk jaar toe en bedraagt het 155.336 personen op 01/01/2015. Van deze 65-plussers is 32,5 % ouder dan 80, wat aanleiding kan geven tot kwetsbaarheid en afhankelijkheid.

Net als bij de rest van de bevolking wordt de **kwetsbaarheid** ook bij bejaarden groter: 28.299 personen ouder dan 65 jaar waren in 2014 afhankelijk van een vervangingsinkomen^[17] (+6,7 % tussen 01/2013 en 01/2014^[18]); 58,6 % heeft een

[17] IGO, LL en ELL, toelage voor gehandicapten of mindervaliden.

[18] Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad (2015), Welzijnsbarometer 2015. Brussel; Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie.

inkomen lager dan 1.500 euro^[19] en één Brusselaar op 8 ouder dan 75 jaar stelt gezondheidszorgen uit om financiële redenen^[20]. Bovendien is het percentage door hun eigenaar bewoonde woningen volgens de CENSUS 2011 in het Brussels Gewest niet hoger dan 38,8 % tegenover 66,2 % in Wallonië en 71,2 % in Vlaanderen.

Gelet op het historisch overaanbod aan bedden in **rusthuizen** is het percentage opname in een rusthuis in Brussel hoger dan in de andere gewesten; dit is echter ten dele te wijten aan het hoger aantal jongere (< 65 jaar) personen dat wordt opgenomen wegens een handicap of problemen van mentale gezondheid. Aldus vangt de rusthuissector het tekort aan begeleidings- en opvangstructuren voor deze personen op.

Samengevat onderstrepen de kansarmoede van de Brusselse bevolking ouder dan 65 jaar, het isolement, het verschil tussen de kostprijs van wonen in Brussel en het bedrag van de pensioenen of vervangingsinkomens, het beperkt aantal plaatsen in sociale woningen en OCMW-rusthuizen, het risico van enkele ongeschikte gemeenschapsalternatieven voor individueel wonen hoe belangrijk het is om aanvaardbare en toegankelijke voorzieningen inzake huisvesting voor kwetsbare bejaarden te ontwikkelen.

Gelet op de versnippering van de bevoegdheden in het Brussels Gewest is er bovendien nood aan coördinatie tussen de GGC, COCOF, VGC en VG.

3.1.1.1.

Creëren van de wetgevende, organisatorische en financiële voorwaarden voor de ontwikkeling van alternatieven voor verblijf in een rusthuis die voor iedereen toegankelijk zijn

Interventiehypothese

In de beleidsverklaring van de GGC verklaart het Verenigd College: *“Alternatieven voor het rusthuis ondersteunen en ontwikkelen.*

[19] De Donder, L., Verté, E., Teugels, H., Glorieux, M., Bernard, M., Vanmechelen, O., ... Verté, D. (2012). Programmatie-studie Brussel Onderzoek naar het opzetten van de programmatie inzake structuren voor het thuishouden en huisvesten van ouderen. Brussel: Vrije Universiteit Brussel / Kenniscentrum Woonzorg Brussel.

[20] WIV Gezondheidsenquête 2013.

Om te beantwoorden aan de grote vraag van bejaarden om zo lang als mogelijk thuis te blijven wonen zal het VC de diensten die ressorteren onder de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie ontwikkelen en aanpassen aan de behoeften en aan de staat van afhankelijkheid van de bejaarden, en in het bijzonder van de meest kansarmen onder hen. Het VC zal de ordonnantie inzake de diversificatie van alternatieven voor rusthuizen in werking stellen: invoering van een dagverzorgingscentrum per gemeente, seniorenalarm, nieuwe plaatsen voor kortverblijf, gegroepeerd wonen, gemeenschapshuizen, dienstenresidenties, opvang van demente personen.”

Bovendien wensen bejaarden zelf zo lang mogelijk thuis te kunnen blijven wonen in een vertrouwde omgeving. Er bestaan in het Brussels Gewest weliswaar enkele **alternatieven**, maar ze zijn zeldzaam, zijn soms duur en kennen vandaag niet veel succes bij de bejaarden^[21], meer bepaald als gevolg van de perceptie van een zinloos verblijf in een tussenstructuur tussen de gezinswoning en het rusthuis. Nochtans ligt daar de denkoefening rond een progressief **continuüm** van het beschikbare aanbod. Zolang de betrokkene thuis kan blijven wonen, komt het erop aan alles wat zijn dagelijks bestaan kan vergemakkelijken te intensiveren (thuishulp en -zorg, dagcentra, seniorenalarm, nachtzorg, kortverblijf). Wanneer dat niet langer mogelijk blijkt te zijn, zouden structuren zoals dienstenresidenties, kangoeroewoningen, gegroepeerd wonen en gemeenschapshuizen het mogelijk moeten maken een comfortabele en beveiligde levenskwaliteit te bieden zonder de onafhankelijkheid in het gedrag te brengen en zonder dat 'generatiegetto's' worden versterkt.

Deze interventie moet gepaard gaan met een denkoefening rond de geïntegreerde organisatie van hulp en zorgverlening voor bejaarden per wijk, met als doel een continuüm van zorgverlening te ontwikkelen dat gaat van autonoom leven zonder zorgverlening tot aangepast wonen met zorgverlening, in een voor iedereen toegankelijke en veilige omgeving.

Het komt er dus op aan tegelijk te werken op het vlak van de wetgevende aspecten, ruimtelijke ordening, alternatieve modellen van structuren en financiering met als doel deze initiatieven op duurzame wijze te ondersteunen en ze voor de meest kansarme personen toegankelijk te maken.

Actie

- › Het Verenigd College van de GGC heeft het meerjarenplan 2017-2023 betreffende investeringen in infrastructuur voor het beleid inzake bijstand aan personen goedgekeurd. De belangrijkste doelstellingen van het nieuwe plan zijn: herstel of vernieuwing van de bestaande rusthuizen, het oprichten van alternatieven voor het rusthuis (bv. dagcentra), en de steun voor nieuwe initiatieven voor mensen met een handicap. Daarvoor wordt een maximumenveloppe van 6,7 miljoen euro per jaar voorzien.
- › Het Verenigd College van de GGC zal de urencontingenten voor de diensten voor gezins- en bejaardenhulp verhogen

(ter informatie: in 2018 wordt in dat kader voor de openbare sector € 400.000 uitgetrokken).

- › De GGC vaardigde in 2017 een ordonnantie uit strekkende tot instelling van een moratorium van het aantal bedden voor bepaalde voorzieningen voor opvang of huisvesting van bejaarde personen. De ordonnantie wil het aantal bedden bevriezen, aangezien de vergrijzing van de Brusselse bevolking tot in 2030 stabiel blijft, en de reconversie mogelijk maken van ROB-bedden in RVT-bedden (om tegemoet te komen aan de zorgnoden in rusthuizen) en in bedden kort verblijf (om het langer thuisblijven te bevorderen).
- › In 2018 werden met de steun van het Verenigd College van de GGC drie proefprojecten gelanceerd om een geïntegreerd model te testen van bijstand en zorg per wijk om bejaarde personen langer thuis te laten blijven en hun welzijn te bevorderen. Het is de bedoeling dat die projecten de mechanismen die tot dat doel kunnen leiden blootleggen waardoor de aanpak naar andere Brusselse wijken kan worden uitgebreid. Het Observatorium voor Gezondheid en Welzijn zal die projecten evalueren.
- › Ten slotte loopt er nog een haalbaarheidsstudie over het invoeren van een Brusselse zorgverzekering. Het Verenigd College van de GGC betaalt die studie.

Perspectieven

- Werken aan de initiatieven, de regelgeving en de programmatie, in overleg tussen GGC, COCOF en VGC.
- De wetgeving aanpassen opdat gemeenschapswoningen financieel niet zouden worden bestraft.
- In de plannen van ruimtelijke ordening voorzien in gemengde en intergenerationele wijken/woningen.
- De link leggen tussen dit beleid en de geïntegreerde organisatie van de hulp en zorgverlening voor bejaarden per wijk.
- Subsidies toekennen aan de verenigingen die innoverende projecten ontwikkelen inzake alternatieve woonvormen die toegankelijk zijn voor de meest kansarme personen.
- Ontwikkelen van initiatieven van kangoeroewoningen met ouderen.

3.2. KINDERBIJSLAG INZETTEN ALS EEN INSTRUMENT TEGEN KINDERARMOEDE

Causale hypothese

De 6de Staatshervorming heeft de bevoegdheid voor de kinderbijslag overgeheveld naar de gefedereerde entiteiten. In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest werd deze bevoegdheid toegekend aan de GGC.

Kinderbijslag is een recht van het kind waarmee kan worden tegemoetgekomen aan bepaalde noden in verband met zijn opvoeding, scholing, de zorgen die het kind nodig heeft of

[21] Makay, I., & Lampaert, L. (2012). Wonen zonder zorg(en) – 10 woonvormen om over na te denken (p. 132). Brussel: Kenniscentrum woonzorg Brussel.

zijn kleding en vrijetijdsbesteding. De uitdagingen zijn enorm, daar er een model dient te worden gedefinieerd dat rekening houdt met de noden van de gezinnen in dit domein. Voor heel wat kansarme personen vertegenwoordigt de kinderbijslag (verhoogd met eventuele sociale toeslagen) een onmisbare bron van inkomsten. Bijgevolg vormt de kinderbijslag een instrument om kinderarmoede (en armoede in het algemeen) te voorkomen en te bestrijden.

3.2.1. UITWERKEN VAN EEN SOLIDAIR EN BILLIJK MODEL VAN KINDERBIJSLAG

Interventiehypothese

In een perspectief van ondersteuning van de gezinnen en bestrijding van kinderarmoede dient het Brussels model van kinderbijslag *solidair* te zijn, in die zin dat de kinderbijslag de expressie is van een solidariteit tussen gezinnen met en zonder kinderen. Het model moet ook *billijk* zijn, i.e. het moet herverdelen: eenieder draagt via de belastingen en de bijdragen bij in functie van zijn middelen, maar geniet op billijke wijze van de herverdeling. Dit belet niet dat er rekening kan worden gehouden met bepaalde specifieke situaties (bv. kinderen die lijden aan een aandoening, kwetsbare gezinnen ...), als uitdrukking van solidariteit tussen de gezinnen met kinderen die recht hebben op kinderbijslag.

Actie

- › De GGC heeft een studie-opdracht toegekend aan het Brussels Studies Institute en het Centrum Sociaal Beleid ("Het toekomstig model van de kinderbijslagen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest"), die tot doel heeft de mogelijkheden te verkennen voor een vereenvoudiging en verbetering van het kinderbijslagmodel bij wijze van ondersteuning van het ouderschap, meer in het bijzonder voor kwetsbare gezinnen. Tot de verwachte output behoorde onder meer een voorstel van verschillende scenario's, met onder meer de toekenning van sociale toeslagen in functie van het inkomen. De modellering houdt dus rekening met het sociaal-economisch profiel van de Brusselse bevolking.
- › Intussen is binnen het Verenigd College een akkoord bereikt met betrekking tot het nieuwe model van familiale bijstand dat voorziet in een stelsel dat de selectiviteit in functie van de financiële noden van de gezinnen doet toenemen ten aanzien van het huidige stelsel dat afkomstig is van de federale regelgeving (in eerste instantie het op basis van het gezinsinkomen).

3.3. TERUGDRINGEN VAN DE SOCIALE ONGELIJKHEDEN INZAKE GEZONDHEID

3.3.1. VERBETEREN VAN DE GEZONDHEIDSDETERMINANTEN VAN DE BEVOLKING IN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

Causale hypothese

Sociale gezondheidsongelijkheden "hebben verschillende oorzaken op vele vlakken, (...) het gaat bijvoorbeeld over onderwijs, toegang tot tewerkstelling, arbeidsvoorwaarden, pensioenleeftijd, huisvestingsbeleid, herverdeling van de rijkdom (fiscaliteit, sociale bijstand ...), toegang tot verzorging en de kosten van de verzorging, ... Al deze factoren hebben een cumulatieve invloed op de gezondheid en de mortaliteit: het zijn bijvoorbeeld dezelfde mensen die hinder ondervinden van moeilijk of gevaarlijk werk, van een giftige of stresserende omgeving, van preciaire woonomstandigheden (transversale accumulatie), en die eveneens sinds (of zelfs vóór) hun geboorte en hun leven lang worden geconfronteerd met een opeenstapeling van negatieve factoren (accumulatie over een lange periode). Deze negatieve factoren zijn ook onderling nauw met elkaar verbonden, waardoor aaneenschakelingen van omstandigheden of gebeurtenissen ontstaan die de gezondheidsproblemen langzamerhand verergeren (bv. jobverlies kan leiden tot een depressie, waardoor niet alleen de kansen op nieuw werk dalen, maar men ook ongezonde levensgewoonten gaat aannemen, waardoor de gezondheids-toestand verslechtert enz.)"^[22]

3.3.1.1.

De COCOF heeft een decreet gezondheids promotie aangenomen. Dit decreet stelt een strategisch plan voor gezondheids promotie in; dit plan zal het referentiedocument zijn voor het terugdringen van de sociale gezondheidsongelijkheden in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest

Interventiehypothese

"Gezondheid op alle beleidsgebieden", door maatregelen te nemen in verband met de gezondheidsdeterminanten: "De WGO omschrijft de poging om 'gezondheid op alle beleidsgebieden' of "gezondheids gelijkheid op alle beleidsgebieden" te integreren, als volgt: "Alle aspecten van het overheidsbeleid en de economie, waaronder financiën, onderwijs, huisvesting, werkgelegenheid en mobiliteit, kunnen een invloed hebben op de gezondheid en de gezondheids gelijkheid. Hoewel gezondheid niet de belangrijkste focus van het beleid in deze sectoren is, kan dit beleid een sterke invloed hebben

[22] Gezondheidsindicatoren van het Brussels Gewest 2010. Observatorium voor Gezondheid en Welzijn.

op de gezondheid en de gezondheidsgelijkheid. Het beleid van de verschillende ministeries moet absoluut coherent en complementair zijn, en mag niet tegenstrijdig zijn.”^[23]

“Het is duidelijk dat ‘Gezondheid op alle beleidsdomeinen’ of ‘Gezondheidsgelijkheid op alle beleidsdomeinen’ betekent dat het hele beleid moet worden uitgewerkt rekening houdend met de gezondheid van de burgers en er ten minste voor moet zorgen dat die gezondheid niet geschaad wordt of, in het beste geval, dat ze verbeterd wordt. Om dit te bereiken, moeten maatregelen genomen worden in verband met de **gezondheidsdeterminanten** op alle beleidsdomeinen, en dit zowel op sociaal en economisch vlak (inkomen, sociale status, opleiding enz.) als op vlak van de fysieke omgeving (kwaliteit van de omgeving) en van het individuele gedrag (lichaamsbeweging, alcoholgebruik, voeding enz.)”^[24]

Actie

- › De COCOF keurde op 18/02/16 het decreet betreffende de gezondheids promotie goed. Het toepassingsdecreet werd op 09/03/17 goedgekeurd.
- › Op 08/06/17 keurde de COCOF het beleidsplan voor de bevordering van de gezondheid goed. Dit strategisch plan vormt het referentiekader voor de politieke overheden, de administratie en de terreinwerkers, identificeert de verschillende gezondheidsdeterminanten waarmee rekening dient te worden gehouden om de sociale gezondheidsongelijkheden te verminderen en, op deze basis, de ministeriële bevoegdheden die moeten worden verbonden met de uitvoering van het plan.
- › Het beleidsplan voor de bevordering van de gezondheid vind je terug op: <http://www.spfb.brussels/sites/default/files/asset/document/pspromosante2017.pdf>
- › Het College van de COCOF wees op 18/1/2018 de begeleiding- en ondersteuningsdiensten, de actoren en de netwerken aan die het Beleidsplan voor gezondheids promotie moeten uitvoeren. De COCOF trekt voor de gezondheids promotie-sector jaarlijks € 5.466.000 uit.

3.3.1.2.

Eerstelijnsconferentie VGC

In februari 2017 organiseerde Vlaanderen de eerstelijnsconferentie met als doel de Vlaamse eerstelijnszorg te hertekenen. Naar aanleiding van die conferentie werd ook een werkgroep Brussel opgericht door de VGC. De werkgroep werd

samengesteld met relevante actoren uit de Nederlandstalige Brusselse gezondheids- en welzijnssector. De werkgroep boog zich over de werkteksten van Vlaanderen en stelde daarop een feedbackrapport samen met de specifieke aanvullingen en aandachtspunten voor Brussel. Het bevat aanbevelingen en opmerkingen aan de Vlaamse Overheid om haar beleid ook in en op maat van Brussel uit te voeren. Tevens is het een pleidooi om dit in overleg met alle betrokken overheden te organiseren zodat elke patiënt/burger in een zorgend en ondersteunend netwerk wordt opgevangen.

3.4. VERSTERKEN VAN DE STEDENBOUWKUNDIGE EN SOCIALE MIX IN DE WIJKEN

3.4.1. HERONTWIKKELING VAN SPECIFIEKE WIJKEN IN EEN OPTIEK VAN HERWAARDERING TEN VOORDELE VAN ALLE BEWONERS

Causale hypothese

De recentste editie van de Atlas van de Stadsgewesten^[25] toont dat Belgische steden met grote sociale moeilijkheden kampen op een deel van hun grondgebied. Er staat te lezen dat steden *plaatsen zijn waar problemen samenkomen*.

Ook het Brussels Gewest ontsnapt niet aan deze realiteit. Het samenvallen van verschillende factoren zoals een stadsweeffsel waarvan de structuur verdwijnt, de verslechtering – soms – van de gebouwen, de leefomgeving en de publieke voorzieningen, de beperkte inkomsten van de bewoners en het ontbreken van voldoende collectieve voorzieningen doet negatieve vooruitzichten voor de toekomst van de bevolking ontstaan.

Op permanente wijze wonen in een omgeving die er sociaal gezien op achteruitgaat, is een factor die de moeilijkheden waarmee personen kampen nog vergroot. De openbare ruimte “fabriceren”, opnieuw aanleggen, dat is “de stad en zijn wijken onder handen nemen via de gebreken en lege ruimtes”^[26], ze voor iedereen toegankelijk maken als een goed dat we met elkaar delen, dat we doen leven door de aanwezigheid van de bewoners. Het is de sociale band versterken en een netwerk van diensten ontwikkelen die bestemd zijn voor alle burgers, op voet van gelijkheid.

Brussel moet het hoofd kunnen bieden aan de noden die het gevolg zijn van de bevolkingsgroei en moet tegelijk een grootstedelijke strategie uitwerken die van aard is zijn

[23] Wereldgezondheidsorganisatie. 3 mei 2013. “Déterminants sociaux de la santé: Principaux concepts relatifs aux déterminants sociaux de la santé”. In Wereldgezondheidsorganisatie. Online. http://www.who.int/social_determinants/thecommission/finalreport/key_concepts/fr/. Geraadpleegd op 21 oktober 2015. Geciteerd in: Brussel, Gezond Stadsgewest van de WGO (“BGS”). Haalbaarheidsstudie september 2013 – augustus 2014. Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. 2014.

[24] Haalbaarheidsstudie – Brussel, Gezond Stadsgewest van de WGO (“BGS”). September 2013 – augustus 2014. Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. 2014.

[25] “Dynamique des quartiers en difficultés dans les Régions Urbaines Belges” – ULB-IGEAT/KUL – Februari 2015.

[26] Artikel “Composer la ville – trame urbaine et espaces publics” – AUDIAR (Agence d’Urbanisme et de Développement Intercommunale de l’Agglomération Rennaise) – september 2007.

ationale, Europese en internationale aantrekkingskracht te versterken ten voordele van alle Brusselaars.

Brussel wordt echter gekenmerkt door een polarisatie tussen arme en rijke wijken, met het gevolg dat zeer veel wijken het moeilijk hebben.

Het is dan ook absoluut noodzakelijk de behoeften te bepalen op het vlak van stedenbouwkunde, infrastructuur en collectieve voorzieningen voor een gediversifieerd publiek dat bezit neemt van de wijken.

Bijgevolg dragen sociale beleidsmaatregelen die geïntegreerd zijn in een totaalvisie op stedenbouwkundige en sociaal-economische ontwikkeling bij tot de verbetering van de leefomgeving en, omgekeerd, draagt het beleid tot herwaardering van de wijken bij tot de armoedebestrijding.

Het komt er dus op aan, in overleg, een transversaal beleid van stedelijke sociale actie te voeren en een globaal model van duurzame stadsontwikkeling aan te nemen door de benaderingen die gericht zijn op de wijken te doen samenvallen met de benaderingen die gericht zijn op specifieke personen of groepen.

3.4.1.1.

10 nieuwe zowel sociaal als functioneel gemengde wijken ontwikkelen

Interventiehypothese: het grondgebied zo goed mogelijk gebruiken om nieuwe wijken op te richten en in huisvesting te voorzien

In het kader van de planning en uitvoering van de 10 nieuwe wijken voorzien wij in de bouw en renovatie van toegankelijke en aangepaste woningen die tegemoetkomen aan de doelstelling van de sociale mix, in de aanleg van nieuwe openbare ruimtes, gemeenschappelijke voorzieningen, het behoud en vestigen van nieuwe ondernemingen in Brussel, het waarborgen van een goed openbaarvervoersaanbod.

Tussen 2015 en 2025 komen er elk jaar 10.000 inwoners bij. Met 9.000 per jaar tussen 2025 en 2040 zal de bevolking van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest in 2041 1.400.000 inwoners tellen. Vandaag zijn we met 1.175.173. Die groei resulteert onvermijdelijk in een nood tot extra woningen.

Een van de doelstellingen zal eruit bestaan die nieuwe bevolking een fatsoenlijke huisvesting te bieden en de leefomstandigheden in het Gewest aangenaam te houden, of anderszals de sociale tweedeling en de vastgoeddruk nog toenemen.

Het zal dus zaak zijn alle mogelijkheden om nieuwe woningen te bouwen in kaart te brengen: enerzijds in de nog beschikbare ruimtes (grondpotentieel) en anderzijds door de capaciteit van de ruimtes te verhogen (bouwdichtheid).

Brussel mag noch een slaapstad noch een kantorenstad zijn. De voorgestelde strategieën (het grondpotentieel benutten en de bouwdichtheid vergroten) streven een doel na: tot een

functionele vermenging komen. Tussen die woningen moeten er scholen, handelszaken, bedrijven en openbare ruimtes komen.

Actie

10 nieuwe wijken (zie GPDO-project):

1. De sites van Schaarbeek-Vorming en Tour & Taxis, die complementair zijn met de ontwikkeling van het Kanaal
2. De Heizelvlakte en het NEO project
3. De pool Reyers
4. De Zuidwijk
5. De site van het Weststation
6. De site Josaphat
7. De pool Delta-Vorstlaan
8. De site van de Kazernes van Etterbeek en Elsene
9. De site van de gevangnissen van Sint-Gillis en Vorst
10. De Leopold III-laan en de NATO-site

3.5. CULTUUR INZETTEN ALS HEFBOOM VOOR EMANCIPATIE EN MOTOR VAN SOCIALE INNOVATIE

Dit hoofdstuk behandelt enkele maatregelen van het algemene cultuurbeleid van de VGC die verband houden met de strijd tegen armoede. We merken echter wel op dat in Brussel andere instanties, zoals de COCOF, eveneens bevoegd zijn voor cultuur.

3.5.1. AANGEPASTE TARIEVEN VOOR MENSEN IN ARMOEDE (VGC)

Interventiehypothesen

- Hanteren van aangepaste tarieven voor mensen in armoede voor het aanbod op vlak van cultuur, jeugd en sport. Het hele VGC-aanbod wil meer mensen bereiken met meer intensiteit in het deelnemen en deelhebben en hen structureel verbinden aan de beleidsvoering.
- Het opnemen van een engagement rond aangepaste tarieven voor mensen in armoede in convenanten met gesubsidieerde partners.

Actie

Het meerjarenbeleidsplan 2016-2020 Cultuur, Jeugd en Sport stelt: "Meer Brusselaars voelen zich aangesproken om te participeren aan het brede vrijetijdsaanbod in de stad".

De VGC maakt hierbij o.a. werk van een afgestemd prijzen- en inschrijvingsbeleid voor het eigen aanbod van Cultuur, Jeugd en Sport. De VGC zal de drempels om te participeren in kaart brengen en waar mogelijk wegwerken.

De lokale afsprakennota “flankerende en stimulerende maatregelen ter bevordering van de participatie in cultuur, jeugd en sport 2016-2020” zet in op:

- › Betaalbaarheid verbeteren voor het eigen en gesubsidieerd aanbod:
 - Het gebruik, de gebruiksvriendelijkheid, het aantal activiteiten en aantal kaarten (met reductietarief) van de vrijetijdspas Paspartoe verhogen. Met Paspartoe kunnen Brusselaars voordelig aan cultuur-, jeugd- en sportactiviteiten deelnemen en krijgen ze, indien ze in aanmerking komen voor het verlaagd tarief, kortingen bij de partners. Het aantal gebruikers en de intensiteit van het gebruik van Paspartoe nam de voorbije jaren al toe.
 - Prijszetting op maat uitwerken waar nodig (met inbegrip van gratis tickets) en informatieverspreiding naar doelgroepen verbeteren.
 - Onderhandelen met aanbieders over een aangepaste prijszetting voor mensen in armoede. Met de Gemeenschapscentra en een aantal aanbieders wordt er onderhandeld over de prijszetting voor een duurzaam aanbod (duurder dan 16 EUR) waardoor mensen in armoede aan een gunsttarief kunnen deelnemen.
 - Samenwerken met het Fonds Vrijtijds participatie en Vakantieparticipatie.
- › Rechtstreekse tussenkomsten voor het slechten van materiële drempels:
 - Aankoop van sportmateriaal en materialen voor deelname aan het vrijetijdsaanbod op maat voor doelgroepverenigingen. o.m. voor Pigment, Arthis, De Schakel.
 - Aanstelling of/en ondersteunen van lesgevers en begeleiding voor praktijken vrijetijd voor doelgroepverenigingen; via Citizenne, via de sportdienst voor De Schakel, Pigment.
 - Randvoorwaarden voor deelname bepalen en remediëren in de voorgestelde acties, via de eigen diensten en de netwerken Citizenne, Lasso en BPA.

Ten slotte, het opnemen van een engagement rond aangepaste tarieven voor mensen in armoede in convenanten met gesubsidieerde partners (VGC):

- › In de convenanten met de 22 Gemeenschapscentra wordt het omgevingsgericht werken en de ontwikkeling van een open en laagdrempelige werking vooropgesteld, met maximale aandacht voor emancipatie, participatie en diversiteit en de rol van vrijwilligers.
- › Het voeren van een diversiteitsbeleid wordt standaard opgenomen in conventen van de regionale jeugdpartners. Initiatieven voor kinderen en jongeren in armoede maken hier onderdeel van uit.
- › Implementatie van Paspartoe als instrument voor deelname aan cultuur, jeugd en sport met het actieplan Paspartoe 2016-2019. Gesubsidieerde partners worden aangemoedigd om de kaart actief te gebruiken in hun onthaal en communicatiebeleid. Inspanningen om het instrument te gebruiken en informatie worden best via verschillende kanalen verspreid. Informatie over Paspartoe wordt sowieso een onderdeel van de opleiding.

3.5.2. HET VOEREN VAN EEN DOELGROEPCOMMUNICATIE VOOR DE BEKENDMAKING VAN HET VRIJETIJDSAANBOD (VGC)

Actie

Het meerjarenbeleidsplan 2016-2020 Cultuur, Jeugd en Sport (5.2) stelt: “Via meer laagdrempelige en inclusieve communicatie worden meer mensen bereikt, op een eigentijdse manier en waar mogelijk doelgroepgericht”. Netwerken en intermediairen zijn hiervoor de prioritaire partners. Sinds de opstart van het actieplan Paspartoe 2016 wordt er nauw samengewerkt binnen de werkgroep Communicatie met Citizenne, Lasso, BPA en Muntpunt over informatie op maat van doelgroepen.

In 2018 wordt een traject opgestart rond doelgroepencommunicatie waaraan de algemene directie Cultuur, Jeugd en Sport participeert. Het doel is om de medewerkers van de VGC, de onderwijsinstellingen, gemeenschapscentra en andere operationele diensten te versterken in hun communicatie naar kansengroepen: mensen in armoede, laaggeletterden en etnisch-culturele minderheden. Dit moet de initiatieven en communicatie van deze organisaties laagdrempeliger en aantrekkelijker maken. Bij dit project betreft de VGC partnerorganisaties die beschikken over kennis en expertise in de omgang met kwetsbare groepen. De jeugd- en sportdienst werkten een kortingsgids uit om intermediairen te informeren over alle mogelijke kortingssystemen die het vrijetijdsaanbod financieel toegankelijker kunnen maken.

De lokale afsprakennota “flankerende en stimulerende maatregelen ter bevordering van de participatie in cultuur, jeugd en sport 2016-2020” zet in op flankerende maatregelen voor deelname aan het aanbod:

- Ondersteunen van intermediaire verenigingen die toeleiding verzorgen voor mensen in armoede.
- Inzet van de eigen operationele diensten voor terreinverkenning en nieuwe toeleidingstrajecten in jeugd, sport, bibliotheken, cultureel erfgoed.
- Ontwikkelen van duurzame trajecten voor deelname, vertrekkend vanuit de vraag van de mensen in armoede.
- Zelforganisatie van mensen in armoede ondersteunen via vrijetijdspraktijken.
- Ondersteunen van informatie/communicatie op maat via o.m. de ondersteuning van een vrijetijdsloket met ‘Rap op Stap’ methodiek.
- Sensibiliseren rond het belang van vrijetijds participatie als deel van het normale maatschappelijke leven.

3.5.3. HET BETREKKEN VAN ORGANISATIES VAN EN VOOR MENSEN IN ARMOEDE BIJ HET PARTICIPATIEBELEID VAN DE VGC

Actie

Het meerjarenbeleidsplan 2016-2020 Cultuur, Jeugd en Sport stelt co-creatie voorop in doelstelling 1, die de betrokkenheid van meer Brusselaars vooropstelt: “Meer Brusselaars, in het

bijzonder uit aandachtsgroepen, krijgen meer en betere kansen tot beïnvloeding van het VGC-vrijtijdbeleid en –aanbod“. De VGC wil hierbij beter de vragen, acties, noden, verwachtingen en betrokkenheid van verenigingen, gebruikers en burgers beter capteren en er beter proactief mee omgaan.

Het Brussels Platform Armoede wordt geregeld betrokken tijdens beleidsvoorbereidende initiatieven. (opmaak jaaractieplan, voorbereiding van specifiek vormingsaanbod, evaluatie van activiteiten, partner in de stuurgroep afsprakennota participatiedecreet, ...).

De lokale afsprakennota “flankerende en stimulerende maatregelen ter bevordering van de participatie in cultuur, jeugd en sport 2016-2020” zet in op “vorming en co-creatie stimuleren zowel van de doelgroep als vanuit de aanbieders”:

- Sociaal-cultureel sterker maken van mensen in armoede via co-creatie technieken. Concreet zijn er aantal trajecten bv. met HOBBO en Forsiti’a; Cinémaximiliaan filmprojecten; socioartistiek werk van Globe Aroma met nieuwkomers en asielzoekers; Escapades van Music Projects for Brussels ...
- Het betrekken van organisaties van en voor mensen in armoede bij het vrijetijdsparticipatiebeleid via overleg.
- Kennis van elkaars leefwerelden vergroten en drempels verkleinen.
- Kennisdeling stimuleren tussen vrijetijdssectoren en mensen in armoede om de kwaliteit van het aanbod en de trajecten te verhogen.
- Outreachend werken.

3.5.4. ORGANISEREN VAN RECHTSTREEKSE BEMIDDELING TUSSEN AANBOD EN CLUBS VOOR HET UITWERKEN VAN TRAJECTEN VOOR DEELNAME VAN JONGEREN IN ARMOEDE AAN SPORT EN JEUGDACTIVITEITEN (VGC)

Actie

- › Integratie en activering van buurtsportmethodiek voor het stimuleren van participatie van jongeren aan sportactiviteiten.
- › Ontwikkelen en begeleiden van vrij te gebruiken infrastructuur in de wijken voor de beoefening van sport- en vrijetijdsactiviteiten. Dit gebeurt al concreet door de aanleg van bv de Street Work Out in Maximiliaanpark en de ondersteuning van Parkours methodiek en een laagdrempelig aanbod op verschillende pleinen en parken in Brussel dat inspeelt op de interesses van de doelgroep.
- › Vinden en verbinden: bruggen zijn gebouwd tussen sportclubs en kinderen en jongeren in armoede: in het voorjaar van 2017 lanceerde de sportdienst een nieuw traject om maatschappelijk kwetsbare kinderen te oriënteren naar een sportaanbod. Het traject van twee jaar kadert in de Vlaamse subsidielijijn ‘Bruggen tussen sport en/of jeugdwerk en kinderen in armoede’.

3.5.5. EIGENAARSCHAP DIENT VERHOOGD TE WORDEN BIJ DE DOELGROEPEN OM ZO EEN MEER EVENWICHTIGE AFSTEMMING TUSSEN AANBOD EN DEELNAME TE BEWERKSTELLINGEN (VGC)

Actie

- › Kinderen en jongeren in armoede worden bevraagd over hun noden en verwachtingen in samenwerking met Move-it Kanal van Lasso.
- › Het project Kinderen Baas organiseert ontmoetingen tussen jeugdorganisaties die werken voor kinderen tot 12 jaar en cultuurorganisaties en helpt ze samen een traject afleggen. Het doel is om een gezamenlijke activiteit te kiezen waarmee de kinderen voor één dag een cultuurhuis mogen overnemen met hun speelse ideeën. Het initiatief wordt gecoördineerd door JES en Lasso.
- › Het Brussels ouderenplatform zal de culturele participatie van ouderen aan het aanbod mee ondersteunen door de ontwikkeling van vraaggestuurde activiteiten en de inzet van Paspartoe.
- › Ondersteunen en begeleiden van eigen creatieve projecten (theater, erfgoed) van mensen in armoede teneinde hun zelfredzaamheid en verantwoordelijkheidsgevoel te bevorderen.
- › Urban-Youthinitiatieven op straat dankzij Circus Zonder Handen en Cultureghem: twee organisaties bouwden het referentieaanbod voor kinderen en jongeren verder uit. Regionale partner Circus Zonder Handen organiseerde interventies op pleinen, in parken en in gemeenschapsinfrastructuur. Naast de negen bestaande antennewerkingen kwamen er in 2017 drie extra antennewerkingen bij in de Marollen, Etterbeek en Schaarbeek. Dat gebeurde in samenwerking met brede scholen, gemeenschapscentra en middelbare scholen. Zij werken samen met scholen en jeugdorganisaties die de doelgroep toeleiden. De werking is sterk gericht op sociale inclusie en financiële toegankelijkheid.

3.5.6. TALENTONTWIKKELING VERZEKEREN VIA ALTERNATIEVE TRAJECTEN VOOR EEN VERBETERDE DEELNAME VAN JONGEREN IN ARMOEDE EN NIEUWKOMERS AAN HET BREDE CULTURELE LEVEN IN DE STAD (VGC)

Actie

Via projecten die inzetten op creatieve vaardigheden versterken jongeren en nieuwkomers hun zelfvertrouwen en leren ze diverse mogelijkheden van de stedelijke omgeving verkennen en gebruiken. Dit gebeurt concreet bij de Gemeenschapscentra en in organisaties zoals Transfo Collect, bij de WMKJ's, bij Toestand, Système D, Globe Aroma, e.a. En via Art2Work, story2work en story2connect.

3.6. BESTRIJDEN VAN VROEGTIJDIG SCHOOLVERLATEN

3.6.1. DE SCHOLEN ONDERSTEUNEN IN HUN ACTIES TEN AANZIEN VAN JONGEREN DIE DE SCHOOL VROEGTIJDIG VERLATEN

Causale hypothese

"Het aandeel jongeren (18-24 jaar) dat maximaal een diploma van het lager secundair onderwijs heeft en geen onderwijs of vorming meer volgt, ligt beduidend hoog in het Brussels Gewest: in 2014 ging het om ongeveer één Brusselse jongere op zeven. Dit cijfer ligt hoger voor mannen dan voor vrouwen: meer dan één jonge man op zes en één jonge vrouw op tien volgt geen onderwijs meer en heeft geen diploma van het hoger secundair onderwijs. Deze aandelen zijn groter in het Brussels Gewest dan in de rest van het land (zowel voor mannen als voor vrouwen)."^[27] Het exacte aandeel, zonder onderscheid tussen jongens en meisjes, bedraagt 14,4 %^[28]. Bovendien lezen we met betrekking tot de jongvolwassenen in Brussel: "Daarenboven bevinden jongvolwassenen tussen 18 en 24 jaar, de leeftijdsgroep waarop het rapport zich focust, zich in een levensfase met verhoogde risico's. De jongvolwassenen die op deze leeftijd de arbeidsmarkt betreden hebben vaak een fragiel profiel: laag of middengeschoold, zijn slachtoffer van discriminatie, hebben nog maar weinig (werk)ervaring [...]."^[29] Hiermee lopen ze een groter risico op armoede als gevolg van deze kwetsbare situatie wanneer ze aankomen op de arbeidsmarkt.

3.6.1.1.

Het aantal leerlingen dat de school vroegtijdig verlaat verminderen

Interventiehypothese

Door de scholen te ondersteunen in hun beleid om te strijden tegen vroegtijdig schoolverlaten zou het aantal jonge Brusselaars die de school vroegtijdig verlaten moeten dalen, zouden meer jongeren een diploma van hoger secundair onderwijs behalen waardoor hun kansen verhogen om hun opleidingsproces verder te zetten en bijvoorbeeld toegang te vinden tot hoger onderwijs, volwassenenonderwijs, beroepsvorming en/of de arbeidsmarkt.

Actie

- › De Strategie 2025 voor Brussel voorziet in een Brussels Onderwijsprogramma. Dit programma omvat meer bepaald de opmaak van een gecoördineerd plan voor de bestrijding

van vroegtijdig schoolverlaten van het Gewest, de gemeenten en de gemeenschappen. Het programma heeft tot doel alle bestaande voorzieningen beter te coördineren.

- › De COCOF zal interne diensten voor schooluitval (SAS) in de secundaire scholen van de COCOF ondersteunen.
- › De COCOF zal op de Ceria-campus een 'autonome observatiegraad' inrichten en zal geleidelijk een positieve oriëntering invoeren op het einde van de 1ste graad van het secundair onderwijs door te voorzien in de reële begeleiding van de leerling.
- › De COCOF zal een Programma Preventie Schoolverzuim voor nieuwkomers invoeren in het COCOF-onderwijs. Dit mechanisme zal toelaten in te staan voor de optimalisering van het onthaal, de oriëntering en de integratie van de nieuwkomers die zich inschrijven in het onderwijssysteem.
- › De COCOF zal het project van 'hersteloverleg' ("concertation restaurative") in het Instituut Gheude verduurzamen. Dit project heeft tot doel het materieel en moreel herstel te verzekeren en biedt aan de leerlingen herstel en re-integratie in de groep en de schoolactiviteiten.

3.6.1.2.

Op het lokale niveau handelen om vroegtijdig schoolverlaten te voorkomen

Interventiehypothese

Het programma van de Jongeregarantie voorziet in middelen die specifiek worden ingezet om acties te voeren met als doel vroegtijdig schoolverlaten te voorkomen en te verhelpen (bv. de middelen die de SFPME inzet), in samenwerking met de gewestelijke voorziening die bestaat sinds 2000.

Door de schoolbemiddelaars van de voorziening voor preventie en veiligheid van de 19 Brusselse gemeenten in te zetten en alle plaatselijke initiatieven voor de bestrijding van vroegtijdig schoolverlaten te coördineren zou het moeten lukken om het aandeel jonge Brusselaars dat de school vroegtijdig verlaat te verkleinen.

De nieuwe Dienst Scholen van het Brussels Planbureau (BPB) wordt belast met een opdracht van expertise en van leiding geven aan het netwerk van spelers in het domein van vroegtijdig schoolverlaten in Brussel; zo kan de wederzijdse kennis ter zake worden verbeterd zodat er op een meer gecoördineerde wijze zal kunnen worden gehandeld.

Actie

- › Met het oog op een diagnose alle kwalitatieve en kwantitatieve gegevens samenbrengen die toelaten het absentisme en het vroegtijdig schoolverlaten op het gemeentelijk grondgebied te meten (actor: Dienst Scholen van het BPB);
- › Een globaal en actueel overzicht (observaties, noden en verwachtingen) verkrijgen van alle in de gemeente

[27] Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad (2015). Welzijnsbarometer 2015. Brussel: Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie.

[28] Brussels Informatie-, Documentatie- en Onderzoekscentrum; <http://www.briobrusseel.be/ned/webpage.asp?Webpageld=322>

[29] Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad (2013) Jongeren in transitie... Volwassenen in wording, Brussels armoederapport 2012, Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie: Brussel.

bestaande voorzieningen en van het werk van elke betrokken actor ongeacht zijn identiteit of het bestuursniveau dat hem ondersteunt (actor: Dienst Scholen van het BPB);

- › Projecten ontwikkelen in samenwerking met de scholen (actor: Programma Preventie Schoolverzuim);
- › In samenwerking met de bevoegde gemeenschapsdiensten instaan voor individuele begeleiding teneinde de situaties te kunnen behandelen van leerlingen die herhaaldelijk afwezig zijn en de aangepaste begeleidingsmaatregelen te kunnen vaststellen;
- › In het kader van het toezicht op de schoolplicht zullen de schoolbemiddelaars, in samenwerking met de gemeentelijke bevolkingsdienst en met de politiezone, de schoolplichtige jongeren identificeren die niet zijn ingeschreven of de school volledig hebben verlaten met als doel de toegang tot onderwijs te verzekeren voor elke leerling die in het bevolkingsregister is ingeschreven;
- › Naast het specifieke werk rond vroegtijdig schoolverlaten omvatten de buurtplannen ook een as “straathoekwerk” die erin bestaat de aanwezigheid van medewerkers te versterken op het traject tussen huis en school met als doel de jongeren die de school vroegtijdig verlaten aan te spreken en hen opnieuw te oriënteren.

3.6.1.3.

Steun bieden aan het Programma Preventie Schoolverzuim, de Brede scholen en de verenigingen die actief zijn op het vlak van schoolondersteuning

Interventiehypothese

Door innoverende initiatieven tot preventie van schoolverzuim te ondersteunen die bestemd zijn voor projecten in Nederlandstalige en Franstalige scholen, over alle schoolnetten heen, biedt het Gewest leerlingen in moeilijkheden de kans verschillende soorten hulp te krijgen zodat ze zich kunnen herpakken en opnieuw succes kunnen hebben.

Het Brussels Onderwijsprogramma voorziet in een hervorming van het Programma Preventie Schoolverzuim. Dit programma zou in toenemende mate moeten worden gericht op de acties en scholen die te maken krijgen met dit probleem en zou beter moeten worden gecoördineerd met bestaande programma's.

Actie

- › Door middel van jaarlijkse projectoproepen welbepaalde projecten financieren die tegemoet komen aan de moeilijkheden van leerlingen in Brussel (tutoring, interventies van logopedisten, regelmatige scholing, individuele coaching van kinderen van wie wordt gemeld dat ze vroegtijdige schoolverlaters zijn enzovoort) (COCOF en VGC).
- › Via de ‘schoolcontracten’ de ontwikkeling van de Brede Scholen van de VGC ondersteunen, i.e. scholen die aandacht

besteden aan de ontwikkeling in de brede betekenis en aan de ontplooiingskansen van alle kinderen.^[30]

- › Op vijfjaarlijkse basis, in het kader van het decreet ‘sociale cohesie’ genomen door de COCOF, de verenigingen subsidiëren die in 13 Brusselse gemeenten werken op het vlak van schoolondersteuning.
- › Voor de periode 2014-2020 heeft het Gewest zes projecten “Europees Sociaal Fonds” (ESF) alternerend leren (incl. de Jongerengarantie) geselecteerd voor een totaal van meer dan 6 miljoen euro ten gunste van de Service Formation PME (SFPME) en de Espace Formation PME (EFP) om te strijden tegen vroegtijdig schoolverlaten en het vroegtijdig afhaken van een opleidingstraject. De omkadering van de begeleiders in de bedrijven en de opleiding van mentors in de bedrijven worden versterkt.
- › De VGC investeert in de ontwikkeling van een brede leer- en leefomgeving voor de kinderen en jongeren uit het Nederlandstalige onderwijs in Brussel. Het betreft o.a. initiatieven ter bevordering van de verdere professionalisering van de naschoolse kinderopvang, de verdere uitbouw van 28 Brede Scholen, een uitbreiding en inhoudelijke vernieuwing van de speelpleinwerking in Brussel en de ondersteuning van een vernieuwde speelplaatswerking in de Nederlandstalige scholen in Brussel.
- › Naast de financiële ondersteuning, worden alle Brede Scholen ook inhoudelijk ondersteund door het Onderwijscentrum Brussel, zowel via individuele coaching als via een groepsaanbod. Het OCB betreft de coördinatoren en hun netwerken bij het bovenlokaal aanbod voor externe partners, zoals introducties tot het concept Brede School, stagemogelijkheden ... Het OCB verzamelt deze informatie in een jaarlijkse ondersteuningsbrochure voor de Brede Scholen. Via het Platform Brede School Brussel zorgt het Onderwijscentrum voor de ondersteuning en kwaliteitsbewaking van de lokale Brede Scholen in Brussel. Het Platform Brede School Brussel binnen het Onderwijscentrum Brussel zorgt voor ondersteuning en kwaliteitsbewaking van de lokale Brede Scholen in Brussel.
- › In 2015 ontwikkelde de VGC een vernieuwd concept voor de speelpleinwerking in Brussel. Het uitgangspunt daarbij is een rijk en gevarieerd spel- en speelaanbod, dat bijdraagt tot de maximale ontwikkelingskansen van de kinderen en jongeren uit het Nederlandstalig onderwijs in Brussel. Door de speelomgeving te verbreden en te versterken creëert deze werking – in het bijzonder voor kinderen met een zwakkere sociaal-economische en/of anderstalige achtergrond – de kans om niet-schoolse competenties te ontwikkelen, kennisverlies tijdens de vakantieperiodes tegen te gaan en ongelijkheid te verminderen. Het nieuwe concept werd voor het eerst gerealiseerd in de zomer van 2015. De

[30] Het Gewest zal de “schoolcontracten” lanceren. Deze contracten hebben tot doel de scholen aantrekkelijker te maken en toe te zien op een betere integratie van de scholen in de wijk. Via deze contracten zal de school buiten de schooluren activiteiten organiseren voor de jongeren van de school en de wijk. Het doel bestaat er meer bepaald in het positieve imago en het gevoel erbij te horen van de jongeren ten aanzien van de school te versterken.

school is lokaal de draaischijf van de nieuwe werking, in samenwerking met andere sectoren. Het Onderwijscentrum Brussel (OCB) staat in voor de kwaliteitsondersteuning en de deskundigheidsbevordering van initiatiefnemers en begeleiders. Concreet gaat het onder meer over het ontwikkelen van inhoud, vorming, coaching en ondersteuning van de (hoofd)animatoren, coördineren van acties en projecten, monitoren en feedback geven.

- › De VGC subsidieert CVO Brussel voor de organisatie van de opleiding 'begeleid(st)er buitenschoolse kinderopvang' om de naschoolse kinderopvang van de Brusselse scholen te professionaliseren. De inhoud van de cursus is afgestemd op de noden van de Brusselse scholen. In het schooljaar 2013-2014 zijn 20 cursisten gestart, van wie er 12 zijn afgestudeerd. In 2014-2015 zijn 13 cursisten gestart. Omdat het aantal deelnemers daalt, zal de opleiding tweejaarlijks worden georganiseerd.
- › Schoolteams, Brede Scholen en speelpleinwerkingen worden ondersteund door het OCB om, via spel, de specifieke leeransen aan te grijpen die de Brusselse grootstedelijke context biedt. Bedoeling is om de slaagkansen en het welbevinden van kinderen in het Nederlandstalig onderwijs in Brussel te verhogen. De werking heeft als doel een rijke en krachtige leeromgeving rond het kind te creëren waarbij brede competenties aangesproken en ontwikkeld worden, met als middel: spel binnen en buiten de school(m)uren.

3.6.1.4.

Een sluitende aanpak van schoolverzuim en vroegtijdig schoolverlaten verzekeren

Met de opstart en inrichting van KANS Centraal Meldpunt Brussel (Kans CMB) door vzw Triptiek, streeft de VGC hiernaar:

- Inzetten op welbevinden op school en detectie en remediëring van schoolverzuim om laaggeschoolde uitstroom tegen te gaan. Daarom blijft de focus gericht op de partners van 'onderwijs', en niet die van 'vrije tijd', 'jeugd' of 'welzijn'.
- Verneveling van de middelen tegengaan door ze in te zetten in een netoverschrijdende partner.

Interventiehypothese

Werken vanuit een integrale benadering van de leef- en leercontext van de jongeren, kan effectiever bijdragen aan de preventie van schoolverzuim en schooluitval. In dit kader: Een domeinoverschrijdend expertisecentrum én een duidelijk aanspreekpunt voor spijbelen en schooluitval van risicojongeren creëren.

Actie

- › De VGC werkt vanuit een integrale benadering van de leef- en leercontext van de jongeren aan de preventie van schoolverzuim en schooluitval en de verhoging van de gekwalificeerde uitstroom in het Nederlandstalig onderwijs door de afstemming en waar mogelijk integratie bestaande initiatieven in het kader van onderwijs en brede jeugdhulp met het oog op een verhoogde doelmatigheid en door de

ondersteuning van projecten en initiatieven ter preventie en bestrijding van schoolverzuim en schooluitval (Stedenfonds-beleidsvereenkomst 2014-2019, OD 3.1).

- › De VGC ondersteunt de Vzw Abrusco. Abrusco bestrijdt schooluitval en bevordert de meest wenselijke kwalificatie voor de jongeren uit het Nederlandstalig onderwijs in Brussel. Abrusco biedt daarom begeleiding en ondersteuning aan leerlingen uit het Nederlandstalig secundair onderwijs in Brussel die zich in een ernstige probleemsituatie binnen de schoolse context bevinden of die niet meer naar school gaan. Abrusco werkt aan hun terugkeer naar een reguliere onderwijsloopbaan of doorstroom naar opleiding en arbeidsmarkt en biedt ook nazorg. De acties zijn gericht op jongeren, schoolteams en het netwerk rond de jongeren en gaan van informatie verstrekken over preventieve actie tot interventie.

3.6.1.5.

De VGC ondersteunt het tweedekansonderwijs voor volwassenen die alsnog een diploma secundair onderwijs willen behalen

Twee hogescholen op het grondgebied van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest startten 2017-2018 met de ontwikkeling van de tweetalige lerarenopleiding. Doel is om onderwijzers af te leveren die in staat zijn om les te geven zowel in het Franstalige als in het Nederlandstalige Basisonderwijs. De verantwoordelijken van de twee partnerinstellingen stelden een overzicht op met zeven deelprojecten die de uitwerking van het project moeten begeleiden, dit alles gespreid over drie jaar. Het vorige schooljaar (2016-2017) werd het project voorbereid, de eerste kandidaten hebben de opleiding aangevat in september 2017. 2018-2019 moet dan het jaar worden van de "versteving en stabilisatie" van het project. In samenwerking met de ULB en de VUB wordt een onderzoek gevoerd naar de toepasselijkheid van het project.

Interventiehypothese

Het tweedekansonderwijs voor volwassenen bestrijdt de gevolgen van schooluitval.

Actie

- › De VGC ondersteunt de cursistenbegeleiding tweedekansonderwijs CVO Brussel. In het tweedekansonderwijs (TKO) kunnen volwassenen die minimum achttien jaar oud zijn alsnog een volwaardig diploma van het secundair onderwijs behalen. In Brussel biedt het Centrum voor Volwassenenonderwijs (CVO) Brussel tweedekansonderwijs aan. Dat aanbod omvat onder andere volgende vakspecifieke richtingen: begeleider in de (buitenschoolse) kinderopvang, jeugd- en gehandicaptenzorg, verzorgende, secretariaatsmedewerker, boekhoudkundig bediende, PLC-techniker en elektriciteit. Cursisten moeten een vakspecifieke opleiding volgen in combinatie met de opleiding Algemene Vorming (die ook door CVO Brussel wordt aangeboden) in functie van het behalen van een volwaardig diploma secundair onderwijs.

- › *De VGC ondersteunt jongvolwassenen die via de Examencommissie hun diploma secundair onderwijs willen behalen. Via de Examencommissie kunnen (jong)volwassenen op eigen tempo via zelfstudie een diploma of getuigschrift secundair onderwijs behalen. In dit kader, begeleidt Athena Brussel Brusselse jongeren en jongvolwassenen (vanaf 15 jaar) die via die weg hun diploma willen behalen, voor zover dat in het gewone schoolse circuit niet gelukt is.*

AXE 4

STREVEN NAAR SOCIO-PROFESSIONELE INSCHAKELING EN INTEGRATIE

4.1. WERKLOOSHEID EN SOCIALE UITSLUITING BESTRIJDEN, IN HET BIJZONDER VOOR PERSONEN UITGESLOTEN VAN DE WERKLOOSHEIDSVERZEKERING

4.1.1. DE TOEGANG TOT WERK BEVORDEREN VOOR PERSONEN DIE ZEER VER VERWIJDERD ZIJN VAN DE ARBEIDSMARKT, VIA HUN INSCHRIJVING BIJ ACTIRIS, HUN BEGELEIDING EN DOOR HUN TOEGANG TE BIEDEN TOT ALLE GEWESTELIJKE VOORZIENINGEN VOOR ONDERSTEUNING BIJ HET ZOEKEN NAAR WERK

Causale hypothese

Werkloosheid is een oorzaak van sociale uitsluiting. Wie is uitgesloten van de werkloosheidsuitkering, loopt vandaag het risico het slachtoffer te zijn van een dubbele uitsluiting: naast de uitsluiting van het recht op een uitkering, loopt hij ook het risico geen toegang te krijgen tot de voorzieningen voor ondersteuning bij het zoeken naar werk (zogenaamde doelgroepenbeleid).

Bovendien heeft het zich niet opnieuw inschrijven bij Actiris tot gevolg dat de afstand tot de arbeidsmarkt voor de uitgesloten personen nog groter wordt; ze krijgen immers geen toegang tot de voorzieningen voor ondersteuning bij het zoeken naar werk noch tot de andere diensten die Actiris en zijn partners aanbieden (begeleiding, opleidingen ...).

4.1.1.1.

Het in aanmerking komen voor de verschillende plannen van tewerkstelling uitbreiden tot alle werkzoekenden, met inbegrip van de personen die uitgesloten zijn van de werkloosheids-of inschakelingsuitkering

Interventiehypothese

De voorzieningen voor ondersteuning bij het zoeken naar werk voor de 'doelgroepen' zullen toegankelijk gemaakt worden voor al wie ingeschreven is bij Actiris, zonder discriminatie op basis van het feit of de betrokkene al dan niet een sociale uitkering of werkloosheidsuitkering ontvangt. Daartoe is er momenteel een hervorming gaande van de tewerkstellingsmaatregelen. Op deze manier zou het zogenaamde doelgroepenbeleid van toepassing blijven voor personen die uitgesloten zijn van uitkeringen en die, vaak, langdurig werkloos zijn; dergelijk beleid heeft immers precies tot doel werkgevers ertoe te bewegen personen in dienst te nemen die zeer ver verwijderd zijn van de arbeidsmarkt.

Werkloos moeten ertoe worden aangemoedigd zich in te schrijven bij Actiris om toegang te krijgen tot de aangeboden diensten en de voorzieningen voor ondersteuning bij het zoeken naar werk. Via de informatie die aan de uitgesloten personen wordt verstrekt, worden zij ertoe aangemoedigd zich in te schrijven. Deze personen moeten dus aangepaste informatie krijgen om hun uit te leggen dat ze er belang bij hebben zich opnieuw in te schrijven bij Actiris om enerzijds recht te hebben op begeleiding en te genieten van de diensten die door Actiris en zijn partners aangeboden worden en anderzijds toegang te krijgen tot de ondersteuning bij het zoeken naar werk als ze beantwoorden aan de toegangscriteria..

Actie

- › De voorwaarde opheffen om sociale uitkeringsgerechtigde te zijn voor het doelgroepenbeleid voor de tewerkstellingssteun in het kader van de ordonnantie tewerkstellingssteun in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.
- › Een specifiek hoofdstuk toevoegen over de ondersteuning van de inschakeling van werkzoekenden die bijzonder ver van de arbeidsmarkt staan om hun toegang tot de arbeidsmarkt te verhogen.

4.2. KWETSBARE GROEPEN BEGELEIDEN BIJ HET VINDEN VAN KWALITEITSVOL WERK IN HET GEWESTELIJK OPENBAAR AMBT

4.2.1. GUNSTIGE VOORWAARDEN CREËREN OF ONTWIKKELEN VOOR DE AANWERFING VAN BRUSSELAARS UIT ACHTERGESTELDE WIJKEN IN DE BRUSSELSE OVERHEIDSINSTELLINGEN

Causale hypothese

Een groot deel van de Brusselse arbeidsmarkt (ongeveer de helft) wordt ingenomen door personen die niet in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest wonen. Bovendien is de sector van de overheidsadministratie goed voor 18 % van de arbeidsplaatsen in het Brussels Gewest; minder dan één derde van deze posten wordt ingenomen door personen die in Brussels wonen^[31].

Tot slot dient men voor de helft van de betrekkingen in Brussel houder te zijn van een diploma van hoger onderwijs (vergeleken met één derde in de andere gewesten). Bovendien staat in het Brussels armoederapport 2012 te lezen: *“Daarenboven bevinden jongvolwassenen tussen 18 en 24 jaar, de leeftijdsgroep waarop het rapport zich focust, zich in een levensfase met verhoogde risico's. De jongvolwassenen die op deze leeftijd de arbeidsmarkt betreden hebben vaak een fragiel profiel: laag of middengediplomeerd, zijn slachtoffer van discriminatie, hebben nog maar weinig (werk)ervaring [...].”*^[32]. Tevens weten we dat de werkloosheid in Brussel hoger is dan in de andere gewesten van het land, ook bij jongeren van minder dan 25 jaar.

Al deze factoren samen hebben tot gevolg dat het beleidsgebied “werk” voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest^[33] niet alleen een grote uitdaging vertegenwoordigt, maar ook een potentiële factor in de bestrijding van armoede.

4.2.1.1.

De toegang van de Brusselaars tot het openbaar ambt versterken door een inventaris te maken van de bestaande betrekkingen in de administraties, het opleidingsaanbod aan te passen en processen te ontwikkelen voor de certificatie of validatie van de competenties

Interventiehypothese

Overeenkomstig doelstelling 2 van de 2de pijler van de strategie 2025^[34] zullen de Brusselse administraties en instellingen van openbaar nut er voortaan toe worden aangemoedigd meer Brusselaars in dienst te nemen in het Brussels openbaar ambt, met de ondersteuning van Beezy.Brussels^[35].

In deze context dient een algemeen kader van betrekkingen en competenties binnen de Brusselse overheidsdiensten te worden gecreëerd om de aanstelling van de personen in geschikte functies efficiënter te maken. Door het opleidingsaanbod aan te passen aan het algemene kader van de functies en competenties, wordt het mogelijk werklozen op gerichtere wijze op te leiden en daar inzonderheid de nuttige competenties in op te nemen. Het gaat er dus om de in het openbaar ambt bestaande betrekkingen en de daarmee verbonden competenties te identificeren, te benoemen en te rangschikken en, anderzijds, de opleidingen van de toekomstige werknemers aan te passen in functie van die betrekkingen en vereiste competenties. Tevens is het belangrijk de betrekkingen in het openbaar ambt open te stellen voor de houders van diploma's, getuigschriften en officiële competentieattesten die ze elders dan in het onderwijs hebben verworven.

Via de hierna beschreven acties en door in te zetten op deze specifieke en gerichte opleidingsinspanning zou een groter aantal Brusselaars moeten kunnen worden aangeworven bij de Brusselse openbare besturen.

Actie

- › Binnen het Brussels openbaar ambt een **taxonomie van de betrekkingen en competenties** ontwikkelen om een betere overeenstemming tussen studies en betrekkingen mogelijk te maken. Om de certificatie en de validatie van de competenties te organiseren dient men een gemeenschappelijke taal te hanteren op het niveau van de functiebeschrijvingen en de competentieprofielen.
- › **Het opleidingsaanbod sturen en aanvullen** op basis van deze inventaris van betrekkingen en competenties om de

[31] Brussels Observatorium voor de Werkgelegenheid. Statistieken van de Brusselse arbeidsmarkt. 2015, Actiris (<http://www.actiris.be/marchemp/tabid/211/language/nl-BE/Statistieken-van-de-Brusselse-arbeidsmarkt.aspx>, geraadpleegd op 07/03/2016).

[32] Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad (2013) Jongeren in transitie ... Volwassenen in wording, Brussels armoederapport 2012, Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie: Brussel.

[33] Actiris. (2014). De arbeidsmarkt in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (p. 76). Brussel.

[34] Gedetailleerde informatie op de website van Strategie 2025 (cf. <http://strategie2025.brussels/nl/grands-objectifs/> en <http://strategie2025.irisnet.be/wp-content/uploads/2018/07/Scan-S2025-Pijler-2-sign%C3%A9.pdf>, geraadpleegd op 23/08/2016)

[35] Beezy.Brussels is het nieuwe referentiecentrum voor betrekkingen in de stad en het openbaar ambt. Dit centrum observeert en analyseert de behoeften van de openbare sector inzake werkgelegenheid en opleiding, promoot het openbaar ambt en stadsberoepen bij de inwoners van Brussel en stelt aan de betrokken actoren concrete acties voor.

beschikbare betrekkingen zo goed mogelijk in te vullen in samenwerking met Bruxelles Formation en de VDAB.

- › Een akkoord sluiten met **SELOR** betreffende de invoering van een **toegangskaat** (SELOR-examen van het type "overheidsjury", om vervolgens toegang te hebben tot de examens van het openbaar ambt); goede informatie-verstrekking over deze mogelijkheid organiseren en het gebruik ervan bevorderen.
- › Door het **statuut** te wijzigen of op te helderen, alsook door de taxonomie te ontwikkelen zoals bedoeld in punt 1, het voor de houders van een **CECAF** of een gelijkwaardig getuigschrift^[36] (*Certificat des compétences acquises en formation*, getuigschrift van tijdens een opleiding verworven competenties) mogelijk maken om toegang te hebben tot bepaalde betrekkingen van het openbaar ambt op andere niveaus dan het niveau E of D;
- › In samenwerking met de consortiums voor de validatie van competenties **de mechanismen voor competentie-validatie** harmoniseren en **uitbreiden** teneinde de toegang tot het Brussels openbaar ambt te bevorderen. Het gaat om een officieel proces van certificatie ("validatie") van competenties die een persoon heeft verworven door middel van beroepservaring of tijdens zijn leven, zonder daarom een studietraject te hebben gevolgd en een diploma te hebben behaald.

4.2.1.2.

De diversiteit in het openbaar ambt bevorderen door middel van incentives voor de aanwerving van Brusselaars uit wijken met een hoge werkloosheidsgraad

Interventiehypothese

Door de administraties te ondersteunen met een subsidie om personen aan te werven die afkomstig zijn uit Brusselse wijken met een hoge werkloosheidsgraad, wordt de aanwerving van deze mensen bevorderd en dit draagt bij tot de preventie van het risico dat ze in een situatie van armoede belanden, of tot het verhelpen van dit risico.

Actie

- › In de administraties, ION's en door het Gewest opgerichte verenigingen **informatiesessies** organiseren betreffende de ordonnantie van 04/09/2008 ter bevordering van diversiteit en ter bestrijding van discriminatie in het Brussels gewestelijk openbaar ambt.
- › Een analyse maken van de eerste **evaluatie van het gebruik van de middelen** waarin de ordonnantie voorziet door de verschillende administraties en aanbevelingen voor verbetering formuleren.

- › **Bewustmakingsacties en opleidingen in diversiteit** voorstellen aan de HR-directies van de verschillende administraties.
- › De **anonieme cv's en schriftelijke proeven** veralgemenen in het kader van de selecties en aanwervingen door de verschillende administraties.

4.2.1.3.

De tewerkstelling van jongeren bevorderen door voor deze groep mogelijkheden van tewerkstelling te creëren in de Brusselse overheidssector overeenkomstig de tenuitvoerlegging van de Jongerengarantie

Interventiehypothese

Bij de lancering van de Jongerengarantie vindt, volgens ACTIRIS, ongeveer de helft van de Brusselse jongeren van 18 tot 29 jaar (6.000 personen) een baan binnen de 6 maanden vanaf hun inschrijving als werkzoekende. Voor de andere helft, die een geïndividualiseerde en intensieve begeleiding krijgt, moet een job, stage of opleiding voorgesteld krijgen. Om deze jongeren toch te bereiken moeten partnerschappen tot stand gebracht worden tussen de gewestelijke spelers op het vlak van werkgelegenheid (ACTIRIS, werkgevers, Bruxelles Formation en de Brusselse Hoofdstedelijke Regering) met als doel het voor de betrokken jongeren mogelijk te maken een stage, een opleiding of een eerste baan te vinden.

Actie

- › Het stageaanbod in de gemeenten, de gewesten en de lokale besturen uitbreiden voor werklozen jonger dan 25 om hun de kans te bieden hun socio-professionele competenties te ontwikkelen. Het Parlement van het Brussels Gewest keurde op 19/02/16 een ordonnantie goed betreffende de stages voor werkzoekenden. Een eerste uitvoeringsbesluit betreffende de stage eerste werkervaring werd op 25/02/16 goedgekeurd en gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad van 14/10/2016. De nieuwe stage FIRST is in werking getreden op 01/01/17. Daartoe zijn begrotingsmiddelen opgenomen in de begroting van Actiris. Tot slot werd een volledige oriëntatienota betreffende de stages voorgelegd en goedgekeurd door de Brusselse Regering op 14/07/16.
- › De aanwerving van jongeren in de overheidsdiensten aanmoedigen door middel van startbaanovereenkomsten, inschakelingscontracten. Tegelijk bewustmakingsessies organiseren rond de aanwerving van jonge Brusselse werklozen.

4.2.1.4.

Sociale clausules opstellen

Interventiehypothese

Overheidsorganen maken slechts zelden gebruik van sociale clausules, terwijl er voor dergelijke clausules een wettelijke bepaling bestaat in Brussel (ordonnantie van 08/05/14 betreffende de invoeging van sociale clausules in de overheids-

[36] Er bestaat een andere reeks types van officiële getuigschriften die openbare opleidingsorganen afleveren (bv. Bruxelles Formation of middenstandsorganisaties).

opdrachten van de aanbestedende overheden in Brussel) en er bij Actiris een dienst bestaat die de opvolging van dergelijke clauses kan verzekeren.

Actie

Via de cel Sociale Clausules van Actiris de Brusselse wetgeving activeren ter ondersteuning van de overheden die wensen te experimenteren met sociale clauses:

- Tot inschakeling, waarbij wordt voorzien in de aanwerving van een percentage bij Actiris ingeschreven werkzoekenden;
- Tot onderaanneming of voorbehoud van opdrachten bij ondernemingen in de sociale inschakelingseconomie;
- of tot opleiding, waarbij wordt bepaald dat de opdrachtnemers gehouden zijn acties te ontwikkelen met het oog op de vorming van de bij Actiris ingeschreven werkzoekenden.

4.3. VERBETEREN VAN DE LEEFOMSTANDIGHEDEN VAN NIEUWKOMERS

4.3.1. HET INBURGERINGSTRAJECT VOOR NIEUWKOMERS IN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST FORMALISEREN EN OPTIMALISEREN

Causale hypothese

Brussel is typisch een stad van migranten, i.e. mensen die niet in Brussel zijn geboren en er op een bepaald moment in hun leven zijn komen wonen. De meeste Brusselaars die buiten het Gewest zijn geboren, komen uit het buitenland. Brussel is inderdaad de belangrijkste toegangspoort voor de internationale migratie in België. De nieuwkomers zijn dan ook een belangrijke groep binnen de bevolking in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest: op 01/01/16 telde het Brussels Hoofdstedelijk Gewest 107.722 personen van vreemde nationaliteit die sinds minder dan drie jaar op het gewestelijk grondgebied verbleven en de toelating hadden gekregen om er gedurende meer dan drie maanden te verblijven; dit vertegenwoordigt ca. één tiende van de totale Brusselse bevolking. Het betreft meer dan een derde van alle nieuwkomers die onthaald worden in België.

De nieuwkomers vormen een zeer heterogene groep, niet alleen naar herkomst of de redenen waarom ze hun land hebben verlaten maar ook voor wat hun sociaal-demografisch profiel betreft (leeftijd, gezinssamenstelling, opleidingsniveau, beheerste talen, sociaal netwerk enzovoort) en dus ook op het vlak van specifieke moeilijkheden waarmee ze te maken krijgen. Een groot deel van de nieuwkomers, vooral niet-Europese nieuwkomers, loopt een groter risico op armoede en kwetsbaarheid.

In het kader van de armoedebestrijding kan de organisatie van een inburgeringstraject toelaten dat er preventief wordt

gehandeld om te vermijden dat nieuwkomers die een risico van armoede en bestaansonzekerheid lopen werkelijk in een situatie van armoede belanden.

4.3.1.1.

Een inburgeringstraject voor nieuwkomers organiseren met onder meer een sociale bilan die uitmondt in specifieke begeleiding op maat (socio-professionele inschakeling, taallessen, alfabetisering, burgerschapskursus, toegang tot onderwijs, toegang tot huisvesting enzovoort)

Interventiehypothese

Het risico op armoede en sociaal-economische onzekerheid dat de nieuwkomers lopen kan onder handen worden genomen door middel van een strategie van "empowerment" van deze personen. Op die manier zouden ze de sleutels in handen krijgen voor hun integratie in de maatschappij van aankomst, door de meest acute determinanten voor een bevredigende opname in de samenleving op zo ver mogelijk doorgedreven wijze aan te pakken: socio-professionele inschakeling, aanleren van talen, alfabetisering, burgerschapskursus, toegang tot onderwijs, toegang tot huisvesting enzovoort. Overigens wordt voorgesteld om een dergelijk parcours verplicht te maken: op deze manier zouden deze personen immers de doelgroep zijn van een gecentraliseerd globaal systeem ("uniek loket") dat op een en dezelfde plaats de gewenste verscheidenheid aan acties aanbiedt met het oog op hun integratie in de samenleving; op die manier worden de kansen op een harmonieuze aanpassing geoptimaliseerd.

Actie

In Brussel bestaan twee onthaalbureaus voor nieuwkomers (BAPA) met een opvangcapaciteit van 4000 personen per jaar. Er is eveneens een antenne van het agentschap Inburgering & integratie dat ongeveer 3500 inburgeringstrajecten aanbiedt. Die bureaus onderzoeken de socio-economische, familiale en professionele situatie en opleidingsnoden en zorgen dan voor een specifieke begeleiding op maat (socio-professionele inschakeling, taalverwerving, alfabetisering, cursus burgerschap, toegang tot onderwijs, huisvesting, etc.). De operatoren zijn gevestigd in kwetsbare wijken van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (Stad Brussel, Schaarbeek, Molenbeek).

Met het oog op de optimalisering van dit inclusiebeleid heeft het Verenigd College van de GGC de bevoegde ministers de opdracht gegeven om een samenwerkingsakkoord met de Vlaamse Gemeenschap en de COCOF voor te bereiden voor de gecoördineerde tenlasteneming van het publiek dat het inburgeringstraject zoals bedoeld in de ordonnantie van 15/05/17 betreffende het inburgeringstraject voor de nieuwkomers moet volgen.

4.4. TERUGDRINGEN VAN ARMOEDE BIJ DE ROMA BEVOLKING IN BRUSSEL

Causale hypothese

In Brussel verblijft een steeds grotere groep gezinnen die afkomstig zijn uit Oost-Europa, zogenaamde Roma, sinds meerdere jaren regelmatig in de structuren voor noodopvang, maar ook in uiterst precare woningen of zelfs in de openbare ruimte.

De administratieve situatie van deze personen en gezinnen is bijzonder ingewikkeld. Deze gezinnen, "behoefte" Europese onderdanen zonder regelmatige verblijfsvergunning in België, kunnen geen aanspraak maken op sociale rechten waarin het systeem van sociale bijstand voorziet. Daar ze echter ook Europese burgers zijn, leven ze niet onder de bedreiging dat ze het land kunnen worden uitgezet.

4.4.1. BEGELEIDING VAN DE ROMA-BEVOLKING IN BRUSSEL

Interventiehypothese

Binnen de grenzen van de bevoegdheden van de gefedereerde entiteiten (Gewest, GGC, COCOF en VGC) is het noodzakelijk de evolutie van deze gezinnen op te volgen en te bepalen welke vormen van opvang mogelijk zijn.

Tevens moet de Brusselse regering regelmatig contact opnemen met het Overlegcomité tussen de gefedereerde entiteiten en de federale overheid om de federale overheid in dit verband aan te spreken en te vragen om het nationaal Roma-platform opnieuw te activeren met als doel structurele beleidsplannen uit te werken om deze personen op te vangen en hun de kans te bieden een menswaardig leven te leiden.

Actie

De Roma-gezinnen kunnen gebruik maken van de voorziening "rondzwervende gezinnen", zoals bedoeld in de beleidsnota thuislozenzorg. De gezinnen die in de grootste kansarmoede leven, zullen kunnen worden ondergebracht in bepaalde opvangstructuren voor zover ze aanvaarden dat ze sociaal worden begeleid, de kinderen naar school gaan en dat er wordt gezocht naar een duurzame integratieoplossing.

De Brusselse Gewestregering zal de mogelijkheid onderzoeken om de organisaties en/of openbare diensten te ondersteunen die aan deze mensen begeleiding aanbieden. De doelstellingen zijn de volgende:

- inclusie in de samenleving van personen en gezinnen van Roma-afkomst;
- de toegankelijkheid bevorderen van de reguliere instellingen en diensten door ondersteuning en verankering van expertise;

- de emancipatie en autonomie van de doelgroepen bevorderen op basis van informatie, begeleiding en bewustmaking.

Vanaf eind 2015 werden extra budgettaire middelen vrijgemaakt en deze zullen door de Gewestregering duurzaam verankerd worden om de OCMW's te ondersteunen in het kader van de bijstand aan 'rondzwervende gezinnen', via overeenkomsten tussen het Gewest en de gemeenten.

Deze beslissing is gericht op het ondersteunen van de gemeenten die, in verschillende proporties, via hun OCMW een Roma-bevolking en een trekkende bevolking ten laste hebben. Deze bevolking leeft in extreem precare en instabiele huisvesting, zijn dak- of thuisloos of worden opgevangen in noodwoningen, wonen in kraakpanden of krotten, en kennen dikwijls een opeenvolging van situaties van sociale en financiële bestaansonzekerheid.

De bijstand bestaat prioritair uit:

- De stabilisering binnen de leefomgeving om kinderen op duurzame wijze onderwijs te doen genieten, en voor volwassenen de mogelijkheden te onderzoeken op het vlak van beroepsopleiding en inschakeling op de arbeidsmarkt;
- Een nauwe opvolging om de rechten te openen, op o.a. het sociaal en gezondheidsvlak.
- Naast deze financiële steun van het Brussels Gewest aan de OCMW's via een subsidie aan de Gemeenten, werd een taskforce "rondzwervende gezinnen" opgezet om de ontwikkeling van een proactieve benadering te bevorderen in termen van uitwisseling van goede praktijken en partnerships met alles terreinactoren. De Sociale coördinaties van de OCMW's worden ook uitgenodigd om de situatie van deze rondzwervende gezinnen te bespreken met de lokale partners.

AS 5

COÖRDINEREN VAN DE SOCIALE ACTIE COÖRDINEREN EN VERSTERKEN VAN DE DEELNAME MENSEN IN ARMOEDE

5.1. VERSTERKEN VAN DE COÖRDINATIE VAN DE ARMOEDEBESTRIJDING OP LOKAAL NIVEAU

5.1.1. DE ACTIE VAN DE OCMW'S VERSTERKEN ALS LOKALE SPELER IN HET KADER VAN DE ARMOEDEBESTRIJDING, MEER BEPAALD VIA DE SOCIALE COÖRDINATIES

Causale hypothese

In België, en à fortiori in Brussel, wordt de psychisch-medisch-sociaal-culturele actie niet op gecentraliseerde wijze georganiseerd; ze is het werk van een hele reeks openbare of private spelers. De bevoegdheden die ermee verbonden zijn, zijn verdeeld over verschillende bestuursniveaus (federaal, gewestelijk, communautair, provinciaal, gemeentelijk).

Op lokaal niveau, op het grondgebied van één gemeente, worden de acties inzake armoedepreventie en -bestrijding gevoerd door verschillende actoren. Het gaat om gemeentelijke diensten, diensten van het Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn (OCMW), verenigingen die verbonden zijn met deze openbare diensten en private verenigingen.

Het werken in netwerken werd ontwikkeld in de jaren 1970, eerst op het initiatief van terreinwerkers, en de gestructureerde organisatie van sociale coördinaties door de OCMW's past dan weer in het kader van een van hun niet-verplichte opdrachten zoals bedoeld in artikel 62 van de organieke wet van 08/07/76 betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn.

Met een multidisciplinaire benadering op zeer verschillende domeinen, vormen de OCMW's, via de opdrachten die hen toevertrouwd werden, een van de voornaamste actoren van het sociaal werk. Wat sommigen ook mogen zeggen, de OCMW's zijn eveneens, binnen hun referentiekader, belangrijke actoren in de strijd tegen armoede door het feit dat ze heel wat acties in uitvoering brengen buiten hun wettelijke opdrachten.

De organisatie van sociale coördinaties door de OCMW's draagt bij tot netwerking die absoluut noodzakelijk is voor het oplossen van sociale problematieken in de gemeentes. Manieren van samenwerking moeten gesmeed worden tussen alle sociale organisaties (uit de publieke en private sector), waardoor de middelen samengebracht worden, wat kan bijdragen tot het bestrijden van situaties van bestaansonzekerheid en het verbeteren van de toegang tot rechten van burgers in moeilijkheden.

De sociale coördinaties in Brussel zijn een voorbeeld en wensen hun netwerking te verbeteren. Zo blijkt uit een studie die in 2014 werd gevoerd op verzoek van de leden van het Verenigd College van de GGC belast met de Bijstand aan personen^[37], dat de coördinatoren van de sociale coördinaties evenals de spelers op het terrein het eens zijn over de gemeenschappelijke noden:

- Beter kennis van de spelers (aanbod).
- Uitwisseling van informatie en reflecties.
- Coördinatie.
- Opbouwen van collectieve kennis van het grondgebied en diagnose van de behoeften.
- Samenwerking en uitvoering van gemeenschappelijke projecten.
- De noden van de bevolking doorgeven aan de publieke en politieke beleidsmakers.

Sinds de jaren 2000 kent de GGC subsidies toe aan de OCMW's opdat ze deze functie van sociale coördinatie zouden vervullen. Deze gesloten enveloppe wordt onder de OCMW's verdeeld op basis van de verdeelsleutel van het Bijzonder Fonds voor Maatschappelijk Welzijn, onder andere rekening gehouden met het aantal rechthebbenden van het leefloon, het aantal uitkeringsgerechtigde volledig werklozen jonger dan 25, het aantal jongeren en bejaarden in elke gemeente, met verschillende wegingselementen. Deze subsidie heeft tot doel de kosten te dekken van de vergoedingen van het personeel dat wordt ingezet in het kader van de coördinatie en van de werkingskosten van die coördinatie. Vanaf 2016 werd deze enveloppe vergroot, niet alleen om de acties van de sociale coördinaties te versterken, maar ook op punctuele projecten te ontwikkelen.

[37] URIAS (2014), Studie over de sociale coördinatie van de OCMW's in het Brussels Gewest, Brussel: Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie

5.1.1.1.

De middelen van de OCMW's versterken ten gunste van zeer kansarme specifieke doelgroepen

Interventiehypothese

Om de OCMW's de kans te geven het hoofd te bieden aan de vele opdrachten die hen worden toevertrouwd, meer bepaald in de strijd tegen thuisloosheid en de ondersteuning van verschillende doelgroepen die geconfronteerd worden met grote bestaansonzekerheid (vluchtelingen, thuislozen, woonwagenebewoners... voor wie bewezen is dat het risico bestaat dat de verschillende sociale "opvangnetten" niet efficiënt zijn), zal de Brusselse Regering hun middelen geleidelijk optrekken binnen de grenzen van de beschikbare begrotingskredieten. De knowhow van de spelers die zich inzetten voor de integratie van deze sociale groepen blijkt efficiënter te zijn dan de klassieke benaderingen wanneer het erom gaat te voorkomen dat ze uitgesloten worden en uit het vizier van de sociale actie verdwijnen.

Actie

Sinds het begrotingsjaar 2015 wordt een bijzondere subsidie toegekend aan de gemeenten, ten voordele van het OCMW dat bevoegd is op het grondgebied van de betrokken gemeente, voor zover die subsidie wordt aangewend om sociale of materiële hulp te bieden aan vluchtelingen, thuislozen, de Roma-bevolking of woonwagenebewoners, en op voorwaarde dat de ondernomen acties niet elders worden gesubsidieerd. Dit budget wordt verdeeld volgens de verdeelsleutel van het Bijzonder Fonds voor Maatschappelijk Welzijn. Bovendien zullen het kabinet van de minister-president en de kabinetten van de ministers bevoegd voor Bijstand aan Personen bij de sociale coördinaties van de Brusselse gemeenten acties op touw zetten van bewustmaking, informatie en pleitbezorging voor de inclusie van de minder "zichtbare" personen van deze 4 doelgroepen, i.e. de zogenaamde Roma en de woonwagenebewoners. Deze bewustmakingsacties zullen worden gevoerd met de hulp van de gespecialiseerde speler "Platform voor rondzwervende gezinnen".

Deze subsidie is het voorwerp van een overeenkomst tussen het Gewest en de gemeenten waarin de voorwaarden betreffende de toekenning van de subsidie nader worden bepaald.

5.1.1.2.

De sociale coördinaties van de OCMW's versterken

Interventiehypothese

In de beleidsverklaring verklaart het Verenigd College dat het "de OCMW's [wil] uitbouwen tot de speerpunt van het lokaal sociaal overheidsbeleid door een betere coördinatie van alle associatieve en openbare actoren en een financiering die beter is aangepast aan hun opdrachten. Het OCMW moet daarbij op lokaal niveau de coördinator worden van het plan voor armoedebestrijding. De dotatie aan de OCMW's vanwege het Gewest (Bijzonder Fonds voor Maatschappelijk Welzijn) zal binnen de perken van de beschikbare budgettaire middelen

verhoogd worden". De institutionele complexiteit, de sociaal-economische realiteit en de gewenste lokale verankering van de initiatieven vereisen een lokale coördinatie van het sociale beleid.

De sociale coördinaties van de OCMW's zijn dus de aangewezen gesprekspartners om deze opdracht te vervullen.

Actie

Het gaat erom de sociale coördinaties van de OCMW's te versterken in hun rol van lokale coördinator van het sociaal beleid en daartoe om hun passende werkingsmiddelen te verstrekken:

- Een nieuwe rondzendbrief 2016-2020 werd opgesteld in overleg met de sociale coördinaties
- Vanaf 2015 werd deze enveloppe vergroot, niet alleen om de acties van de sociale coördinaties te versterken, maar ook om punctuele projecten te ontwikkelen via projectoproepen.

5.2. VERSTERKEN VAN HET BELEIDSINSTRUMENTARIUM IN FUNCTIE VAN EEN MEER SLAGKRACHTIGE EN GEÏNTEGREERDE BELEIDSVOERING INZAKE ARMOEDEBESTRIJDING

5.2.1. METEN VAN DE POTENTIËLE IMPACT VAN BELEIDSMAATREGELEN OP DE SITUATIE VAN MENSEN IN ARMOEDE, ONDER ANDERE IN TERMEN VAN TOEGANKELIJKHEID

Interventiehypothese

De VGC en de GGC versterken het beleidsinstrumentarium in functie van een meer slagkrachtige en geïntegreerde beleidsvoering.

Actie

- › De VGC voert een armoedetoets op maat van de VGC in (Collegebesluit van 28/01/16).
- › Om het lokale kinderarmoedebestrijdingsbeleid van de VGC sterker af te stemmen op het Vlaamse beleid, zal de VGC waar mogelijk haar dataset afstemmen op de door de Vlaamse overheid gehanteerde (kans)armoede-indicatoren (Kinderarmoedebestrijdingsplan 2014-2015 en Kinderarmoedebestrijdingsplan 2016-2020).
- › De VGC versterkt haar beleidsvoerend vermogen door middel van kennisopbouw en netwerking via de deelname aan de lerende netwerken op vlak van kinderarmoede-

bestrijding (Kinderarmoedebestrijdingsplan 2014-2015 en Kinderarmoedebestrijdingsplan 2016-2020).

- › Het meerjarenbeleidsplan 2016-2020 van de algemene directie Cultuur, Jeugd en Sport voorziet in een strategische doelstelling (SD 2.3) "mensen in armoede en hun verenigingen zijn een expliciet aandachtspunt in alle sectorale doelstellingen". De VGC zet hierbij in op: informatie en toeleiding, de betrokkenheid van mensen in armoede en hun verenigingen in het opzetten van een aanbod, en de werkveld-partners worden gesensibiliseerd voor de thematiek (zie ook SD 6 van deze nota).
- › De GGC heeft een impacttest ontwikkeld met als doel, in het kader van de ontwikkeling van een nieuwe beleidsmaatregel, het evalueren van de mogelijke effecten op gezondheid, armoede en sociale ongelijkheden. Deze ex ante evaluatie is een hulpmiddel dat tracht duidelijkheid te brengen in het beslissingsproces en de mogelijkheid tot beleidsaanpassing te evalueren.

5.2.2. PARTICIPATIE VAN MENSEN IN ARMOEDE EN HUN ORGANISATIES AAN DE BELEIDSVOORBEREIDING

Interventiehypothese

De participatie van mensen in armoede aan de beleidsvoorbereiding draagt bij tot een aanbod dat beter is afgestemd op de noden van deze doelgroep.

Actie

- › De VGC subsidieert sinds januari 2015 het Brussels Platform Armoede voor het inbrengen van de expertise met betrekking tot armoede. Het BPA heeft dit jaar 2 opdrachten:
 1. Samen met de verenigingen een evaluatie van de voorgestelde regelgevingen op basis van armoedecriteria uitvoeren en hierover een advies formuleren aan het beleid.
 2. Op basis van hun expertise een vorming ontwikkelen voor de VGC administratie rond armoede-evaluatie en armoede in het algemeen. Verder zijn zij aanwezig in allerhande adviesraden van de VGC.
- › De VGC betreft het Brussels Platform Armoede en opgeleide ervaringsdeskundigen in de armoede en de sociale uitsluiting in de beleidsvoorbereidende werkgroepen die de armoedetoets uitvoeren op minimaal de reglementen en verordeningen.
- › De GGC – bevoegdheid "bijstand aan personen" lanceerde in 2016 een projectoproep ten aanzien van organisaties waar personen die in een situatie van armoede verkeren het woord nemen. 5 verenigingen werden geselecteerd en gefinancierd op basis van nieuwe doelstellingen en de toelichting bij hun werkmethoden.
- › Het Onderwijscentrum Brussel brengt de expertise van de opgeleide ervaringsdeskundige in de armoede en

sociale uitsluiting in lopende en nieuwe initiatieven. De armoedeconsulent maakt deel uit van of wordt betrokken bij de verschillende interne inhoudelijke thema-groepen van Onderwijscentrum Brussel (visieniveau) en bij de ontwikkeling van activiteiten zoals vormingen (praktijkniveau).

- › Bij de implementatie en de evaluatie van het Kinderarmoedebestrijdingsplan, wordt de begeleiding van participatie (Vlaams netwerk tegen armoede) en/of de inzet van opgeleide ervaringsdeskundigen in de armoede en de sociale uitsluiting ingezet (Team voor Advies en Ondersteuning) (Kinderarmoedebestrijdingsplan 2014-2015 en Kinderarmoedebestrijdingsplan 2016-2020).
- › Cultuur-, jeugd- en sportorganisaties zijn alert voor de impact van armoede voor hun werking en hanteren meer methodes en technieken om erop in te spelen:
 - Met Paspartoe meer cultureel aanbod, prioritair via het betrekken van meer musea en niet-commercieel filmaanbod, toegankelijk maken.
 - CJS ontwikkelt of ondersteunt evenementen in overleg met de doelgroep mensen in armoede om zo minder bekend vrijetijdsaanbod voor de doelgroep te ontsluiten. Het beleidsinstrumentarium van Paspartoe wordt hierbij actief ingezet.
 - Er gaat meer aandacht naar een geografisch gespreid aanbod.

BRUSSELS ACTIEPROGRAMMA ARMOEDEBESTRIJDING 2014-2019

Met de ordonnantie van 20 juli 2006 'betreffende het opstellen van het armoederapport van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest' wordt de coördinatie van het Brussels actieplan armoedebestrijding toevertrouwd aan het Verenigd College van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie.

Het Programma heeft als doel om de armoedeproblematiek, waarvan de oorzaken van multidimensionale aard zijn, te integreren in verschillende bevoegdheidsdomeinen die verder gaan dan het beleid van bijstand aan personen: gezondheid, tewerkstelling, opleiding, onderwijs, etc. Hierdoor tracht het de verschillende regionale en gemeenschapsadministraties en -ministers te sensibiliseren voor een gecoördineerd armoedebeleid; maar biedt het daarnaast ook de terreinactoren informatie aan over de verschillende genomen beleidsmaatregelen in hun sector omtrent de materie.

Het huidige Programma, dat het resultaat is van de samenwerking tussen verschillende Brusselse overheden (de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie, de Commission communautaire française, de Vlaamse Gemeenschapscommissie en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest), structureert zich rond de volgende vijf assen: strijd tegen armoede en bestaansonzekerheid, zorgverlening ten gunste van mensen in bestaansonzekerheid, terugdringen van sociale ongelijkheden, socio-professionele inschakeling en integratie en tenslotte de coördinatie van de sociale actie en het versterken van de deelname van mensen in armoede.

www.ccc-ggc.brussels/nl/observatbru/accueil

Ce document est également disponible en français.

Dit document is ook in het Frans beschikbaar onder de titel :
"Programme d'actions bruxellois de lutte contre la pauvreté 2014-2019"